

Regionale Energie Strategie: RES Maastricht - Heuvelland Inwonersonderzoek

Beschouwing en conclusies - Totale regio

Datum	18 maart 2021
Opdrachtnemer	Gemeente Maastricht Team Onderzoek & Statistiek Contactpersoon: Enid Reichrath/ Geneviève van Liere Tel. 043 350 5781/ 06 21 59 72 95 E. enid.reichrath@maastricht.nl/ genevieve.van.liere@maastricht.nl
Opdrachtgever	Gemeente Maastricht Team Wonen en Leefkwaliteit - Duurzaamheid Contactpersoon: Weike Medendorp Tel. 043 350 4345 E. weike.medendorp@maastricht.nl

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
1 Samenvatting en conclusies	5
1.1 Algemene conclusie.....	5
1.2 Energietransitie leeft.....	5
1.3 Meeste inwoners vinden klimaatverandering een probleem.....	6
1.4 Gedrag veranderen en rol voor overheid bij klimaatdoelen.....	7
1.5 Tempo maken of toch beter technologische ontwikkelingen afwachten.....	8
1.6 Erkenning voor Nationaal landschap Zuid-Limburg.....	9
1.7 Zonnepanelen goed maar geen landschapsvervuiling.....	9
1.8 Windmolens geen uitgemaakte zaak.....	9
2 Respons	11
2.1 Verdeling respons totale regio en de 6 gemeenten.....	11
2.2 Wegen en gewogen respons.....	11
3 Bereidheid en verantwoordelijkheid	13
3.1 Het belang van energietransitie.....	13
3.2 Redenen waarom (nog) geen actie.....	13
3.3 Minder energie verbruiken.....	15
3.4 Redenen om mee te helpen aan duurzame energie.....	17
3.5 Wie draagt de verantwoordelijkheid voor energietransitie?.....	18
4 Houding en kennis klimaatakkoord	20
4.1 Houding haalbaarheid.....	20
4.2 Uitspraken klimaatverandering en manieren voor duurzame energie.....	22
4.3 Nationaal landschap Zuid-Limburg.....	23
5 Ergens of nergens energie opwekken	24
6 Voorwaarden energie opwekken	26
6.1 Keuze bepalen.....	26
6.2 Landschap als plek voor opwekken van energie.....	26
6.3 Tempo grootschalig energie opwekken.....	27
6.4 Zonnepanelen en zonneparken.....	28
6.5 Windmolens.....	29

Leeswijzer

In deze beschouwing staan enkele conclusies en een nadere duiding van de resultaten van het inwonersonderzoek RES Maastricht-Heuvelland. Het gaat om conclusies op het niveau van de **totale regio**.

De 6 gemeenten

Bij het maken van deze beschouwing is ook gekeken naar eventuele verschillen tussen de 6 afzonderlijke gemeenten. Over het algemeen laten de uitkomsten van de 6 gemeenten een vergelijkbaar beeld zien als het beeld van de totale regio. De strekking van de resultaten is hetzelfde tussen de gemeenten, maar de effectgrootte verschilt op sommige onderdelen wel wat. Met strekking bedoelen we dat de lijn van de antwoorden overeenkomt. Bijvoorbeeld: in alle gemeenten vindt meer dan de helft van de inwoners energietransitie belangrijk en is er al mee bezig. De precieze percentages per gemeente (effectgrootte) lopen iets uiteen (zie bijvoorbeeld figuur 6 van deze rapportage). In het kader staat een ander voorbeeld.

Voorbeeld strekking en effectgrootte

Van de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar nog niets doen** van de totale regio vindt 16% dat de overheid harder moet optreden tegen het niet halen van de klimaatdoelen.

Dit is het gemiddelde van de 6 gemeenten, de totale regio.

In Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Valkenburg aan de Geul is dit 10% en in Maastricht 21%.

Meerssen en Vaals zitten op het gemiddelde van 16%.

De strekking is bij iedere gemeente hetzelfde, namelijk: een minderheid wil dat de overheid harder optreedt, maar de **effectgrootte** varieert van 10% tot 21%.

De verschillen in effectgrootte tussen gemeentes is bij de meeste vragen klein. Daarom staan deze variaties niet in deze beschouwing. Het gemiddelde cijfer van de totale regio geeft op dat moment een goed beeld van de 6 gemeenten. En in de afzonderlijke rapportages van de gemeentes zijn de precieze cijfers terug te vinden. Daar waar de verschillen groot zijn tussen de gemeenten, staan de gemeenten wel benoemd in deze beschouwing. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het aandeel inwoners dat energietransitie belangrijk vindt, maar nergens windmolens wil.

Ambitie onderzoek

Dit onderzoek had geen ambitie om volledig te zijn voor wat betreft mogelijke oplossingen voor duurzaamheid. De focus lag op zonne- en windenergie en in mindere mate op energieverbruik en aardgasgebruik en andere alternatieven buiten zonne- en windenergie.

Het betrof een peiling onder inwoners om voeling te krijgen met wat inwoners vinden van de thema's klimaatverandering, energietransitie en duurzaamheid en om daar zo goed mogelijk de RES voor Maastricht-Heuvelland op te laten aansluiten.

Rapportages

Voor de resultaten, het doel, de onderzoeksopzet en een verdere verantwoording van het onderzoek wordt verwezen naar de rapportage over dit onderzoek, bestaande uit:

- Rapport over de totale regio
- Deel A + bijlage: Eijsden-Margraten
- Deel B + bijlage: Gulpen-Wittem

- Deel C + bijlage: Maastricht
- Deel D + bijlage: Meerssen
- Deel E + bijlage: Vaals
- Deel F + bijlage: Valkenburg aan de Geul

Nadere beschouwing

Op verzoek van de opdrachtgever worden in deze conclusies geen subgroepen met elkaar vergeleken, zoals huizenbezitters versus huurders van woningen. Wel worden nu, anders dan in de rapportage met de resultaten, enkele inhoudelijke kruisanalyses gemaakt om te zien of eerder gegeven antwoorden een bepaalde tendens tonen in de andere vragen. Wat is bijvoorbeeld het verband tussen de antwoorden van mensen die nergens windmolens willen op de vraag hoe belangrijk zij energietransitie vinden.

Dit soort kruisanalyses geven meer duiding aan de resultaten. De analyses zijn verantwoord gezien de hoge respons.

Wel is het altijd opletten op de precieze groep waarover je de resultaten bekijkt. Is dat de 5% van de inwoners die energietransitie niet belangrijk vinden of bijvoorbeeld de 41% die energietransitie wel belangrijk vinden, maar er nog niet mee bezig zijn.

Hoofdstukken

In hoofdstuk 1 staat de samenvatting met een aantal hoofdconclusies. In hoofdstuk 2 staat de behaalde respons herhaald met een nadere uitleg van de 'gewogen respons'.

In hoofdstukken 3 tot en met 6 staat een nadere analyses en duiding van de resultaten van het onderzoek voor **de totale regio** bestaande uit de 6 gemeenten van Maastricht-Heuvelland: Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul. Op onderdelen inclusief een verdeling naar de gemeenten.

1 Samenvatting en conclusies

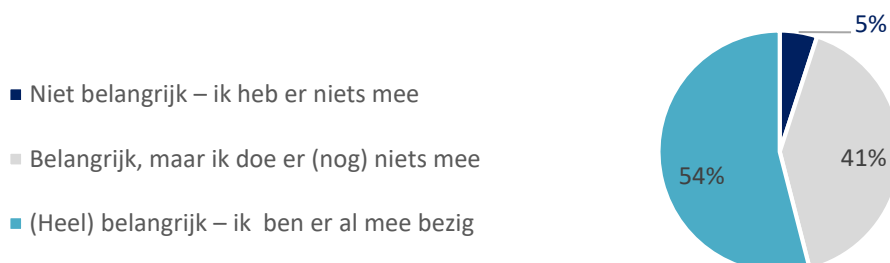
In dit hoofdstuk staat een aantal hoofdconclusies op basis van de nadere beschouwing van de resultaten. De nadere uitwerkingen achter deze conclusies staan in de volgende hoofdstukken. Overal waar over de totale regio gesproken wordt, laten de 6 gemeenten een vergelijkbaar beeld zien. Daar waar verschillen zijn tussen gemeenten, wordt dit expliciet benoemd.

1.1 Algemene conclusie

Een kleine groep inwoners vindt energietransitie niet belangrijk en doet er niks aan. Van de 95% van de inwoners die energietransitie belangrijk vindt, is iets meer dan de helft al bezig met energietransitie. Nagenoeg alle inwoners verbruiken bewust minder energie. Dit is deels ingegeven door financiële prikkels. Echter de meeste inwoners lijkt intrinsiek gemotiveerd om hun steentje bij te dragen. Ze geven aan zelf een verantwoordelijkheid te willen en onderschrijven dat klimaatverandering een probleem is. De mate waarin inwoners energietransitie belangrijk vinden speelt mee bij verschillende onderwerpen. Over het algemeen geldt dat hoe belangrijker men energietransitie vindt en hoe meer men er zelf mee bezig is, hoe meer men open staat voor oplossingen voor duurzame energie.

Steeds 3 groepen inwoners zijn met elkaar vergeleken. De percentages erachter slaan op het aandeel dat deze groep uitmaakt van alle inwoners in de totale regio (6 gemeenten), dus samen 100%. Zie ook figuur 1.

- Inwoners die energietransitie **niet belangrijk vinden**: 5%.
- Inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar er (nog) niets mee doen**: 41%.
- Inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden, en er al mee bezig zijn**: 54%.

Figuur 1: Belang van energietransitie

Let op:

De resultaten over deze groepen moeten gezien worden tegen de percentages waar ze voor staan. Bijvoorbeeld:

Als 50% van de inwoners die **energietransitie niet belangrijk** het eens is met 'uitspraak x', dan is dit 50% van de 5% waar deze groep voor staat. Dat komt overeen met 2,5% van alle inwoners in de totale regio.

1.2 Energietransitie leeft

Van alle inwoners vindt 95% energietransitie belangrijk. Daarbij is het zo dat 99% van alle inwoners al bezig is met minder energie verbruiken. Dat lijkt deels ingegeven te zijn door financiële voordelen, maar een meerderheid doet dit (ook) vanuit de overtuiging dat energietransitie belangrijk is.

Een zeer geringe groep inwoners vindt energietransitie niet belangrijk (5%) en een nog kleiner aandeel doet niets om minder energie te verbruiken (1%). Zij lijken veel minder te geloven in duurzame zonne- of windenergie en in van het gas af gaan en ze lijken *andere zaken belangrijker* te vinden. Welke andere zaken hebben we niet gevraagd.

Inwoners gebruiken vooral minder energie door minder stroom te verbruiken en hun woning te isoleren. Maar ook andere maatregelen worden door veel inwoners genoemd.

Een deel van de inwoners wekt bijvoorbeeld zelf zonne-energie op. Een groot verschil is hierbij zichtbaar tussen de 3 groepen inwoners:

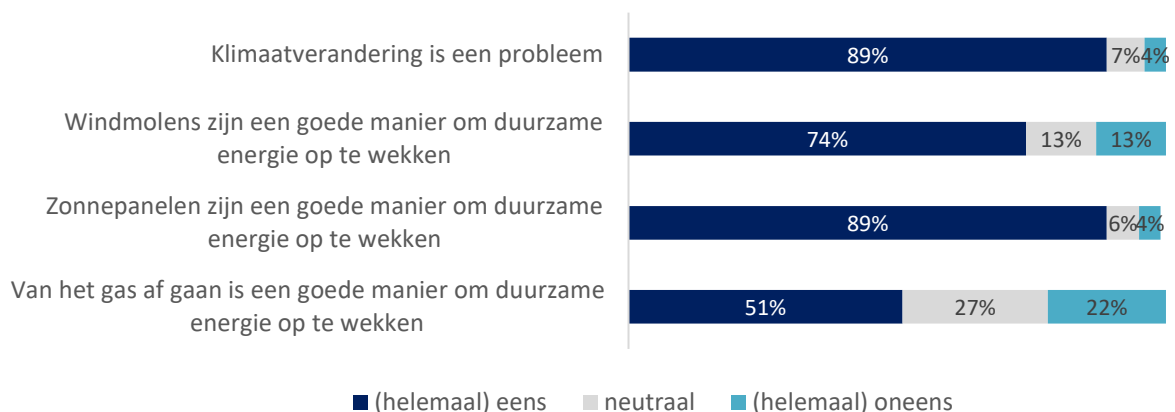
- Van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk vinden** wekt 11% zonne-energie op en is 9% dit in de toekomst van plan (meer) te doen.
- Bij inwoners die **energietransitie belangrijk vinden, maar (nog) niets doen** is het aandeel dat nu zonne-energie opwekt beduidend lager met 6%. Maar 30% van hen is dit wel (meer) van plan in de toekomst.
- 47% van de inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn**, wekt zonne-energie op en 26% is van plan dit in de toekomst (meer) te gaan doen.

Inwoners zien de grootste verantwoordelijkheid voor energietransitie voor de overheid (vooral de Nederlandse regering) en de industrie. Inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden (beide groepen), vinden dat ze zelf als inwoners ook een grote eigen verantwoordelijkheid hebben. Dat geldt een stuk minder voor mensen die energietransitie **niet belangrijk** vinden. Daarbij zegt 1 op 3 van deze inwoners dat niemand verantwoordelijk is. Dat is bij beide andere groepen (haast) niemand. Daarmee lijken de 5% inwoners die energietransitie niet belangrijk vinden, vooral te kijken naar factoren of ‘machten’ buiten zichzelf.

1.3 Meeste inwoners vinden klimaatverandering een probleem

De meeste inwoners vinden de klimaatverandering een probleem (89%) en zien heil in zonne- en windenergie als oplossingen voor duurzame energie (89% zon en 74% wind). Men is positiever over zonnepanelen dan over windmolens. Over *van het gas afgaan* zijn inwoners meer verdeeld, zij het dat een meerderheid van 51% van alle inwoners dit een goede manier vindt om klimaatverandering tegen te gaan.

Zie ook figuur 2 gebaseerd op de rapportage met resultaten van de totale regio:

Figuur 2: Oordeel klimaatverandering en manieren om duurzame energie op te wekken (alle inwoners)

Kijken we naar de 3 groepen inwoners, dan neemt het oordeel (helemaal) eens toe naarmate men het belang van energietransitie meer inziet. Bijvoorbeeld bij zonnepanelen:

- Bij de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vindt 47% dat zonnepanelen een goede manier zijn om duurzame energie op te wekken;
- Bij inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar (nog) niets doen** is dat 84%;
- Bij inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig** zijn is dat 95%.

Deze 'toenemende tendens' van de 3 groepen is bij vrijwel alle antwoorden op de vragenlijst. En dat is in lijn met de verwachting: hoe belangrijker je energietransitie vindt en al (meer) bezig bent met duurzaamheid, hoe positiever je bent over werken aan duurzaamheid.

1.4 Gedrag veranderen en rol voor overheid bij klimaatdoelen

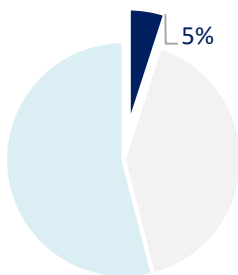
We vroegen inwoners om aan te geven welke uitspraak het beste bij hen past over de CO₂-uitstoot verminderen en aardgas afschaffen in Nederland, waar op dit moment aan gewerkt wordt.

Dit waren de uitspraken:

1. Dat gaat niet lukken en dat is ook niet erg. Het is overdreven dat we snel moeten veranderen.
2. Dat gaat helaas niet lukken. Veranderingen gaan nu eenmaal langzaam, ook al dreigen ernstige gevolgen voor het klimaat en voor de toekomstige energievoorziening.
3. Om dit te laten lukken, moeten we ons gedrag veranderen. Bedrijven en burgers en bedrijven moeten meer doen aan energiebesparing en alternatieve energie. De overheid kan daarbij helpen, maar dit niet afdwingen.
4. Om dat te laten lukken, moet de overheid veel harder optreden door vormen van energiegebruik te verbieden of zwaar te belasten. En door hoge eisen te stellen aan energiebesparing en duurzaamheid.
5. Ik weet het niet.

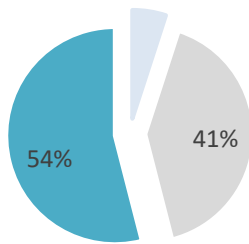
In alle 3 de groepen inwoners zitten al deze meningen vertegenwoordigd. Wel is de verdeling over de uitspraken verschillend per groep.

Energietransitie is niet belangrijk

In de kleine groep inwoners die energie transitie **niet belangrijk** vinden (5% van alle inwoners), vindt 68% dat het niet gaat lukken en zij vinden dat niet erg (uitspraak 1). Daarmee is dit de voor deze groep de meest verkondigde mening. Ter vergelijking: Van de inwoners die energietransitie **belangrijk** en **(heel) belangrijk** vinden is 14% respectievelijk 7% het eens met uitspraak 1.

Energietransitie belangrijk

In de beide groepen inwoners die energietransitie **belangrijk vinden**, vindt een meerderheid van 50% dat dit alleen kan lukken als burgers en bedrijven hun gedrag veranderen en de overheid helpt maar niet afdwingt (uitspraak 3). In de groep inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden, en bezig is**, vindt bovendien nog eens 32% dat dit alleen kan lukken als de overheid harder optreedt en hoge eisen stelt aan duurzaamheid (uitspraak 4). Ter vergelijking: van de inwoners uit de groep die energietransitie **niet belangrijk** vinden, is 10% het eens met uitspraak 3 en 2% met uitspraak 4.

Met name in gemeente Maastricht vinden de inwoners uit beide groepen (energietransitie is belangrijk) dat de overheid harder moet optreden om dit het halen van de klimaatdoelen af te dwingen (uitspraak 4).

In gemeente Maastricht is de groep inwoners die het hiermee eens is groter dan in de Heuvellandgemeenten:

- Groep **belangrijk, (nog) niets**: 21% Maastricht tegenover 9%-16% in het Heuvelland
- Groep **(heel) belangrijk, bezig**: 43% Maastricht tegenover 18%-32% in het Heuvelland

Daarmee lijkt het geloof (in alle gemeenten) in de haalbaarheid en de wens voor een (sterkere) rol van de overheid toe te nemen naarmate men zelf het belang van energietransitie meer inziet. Overigens ziet een groot deel van de 2 groepen inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden (95%) ook een grote eigen verantwoordelijkheid: we moeten ons gedrag veranderen: bedrijven en burgers. Deze antwoorden passen bij de eerdere resultaten over de verantwoordelijke partijen voor de energietransitie. Zie paragraaf 1.1.

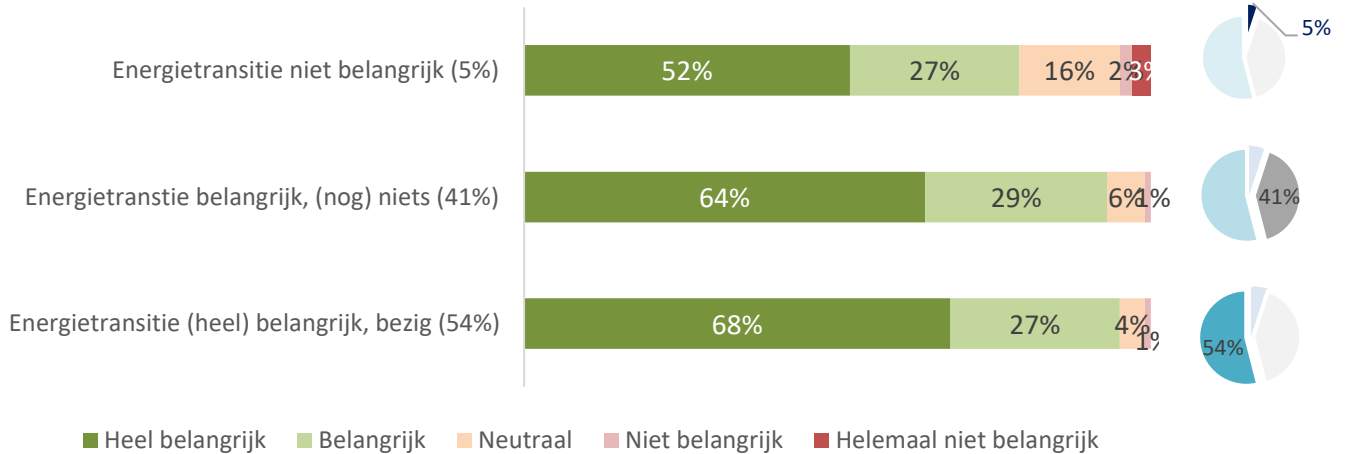
1.5 Tempo maken of toch beter technologische ontwikkelingen afwachten

Het tempo dat gemaakt moet worden om grootschalig duurzame energie op te wekken wordt door inwoners verschillend beoordeeld: 51% van alle inwoners vindt dat we zo snel mogelijk aan de slag moeten. Echter 31% vindt dat eerst technologische ontwikkelingen afgewacht moeten worden. Vooral de 5% inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, willen liever afwachten: 79% van hen versus 38% en 22% bij de andere 2 groepen. Dit past bij de lijn van weinig eigen verantwoordelijkheid voelen door deze inwoners. Zie paragraaf 1.1. Naarmate men het belang van energietransitie meer ziet, wil men liever tempo maken.

1.6 Erkenning voor Nationaal landschap Zuid-Limburg

Slechts 1% van alle inwoners in de totale regio Maastricht-Heuvelland vindt het Nationaal landschap Zuid-Limburg (helemaal) **niet** belangrijk. Dat zijn inwoners uit alle 3 de groepen inwoners. Het overgrote deel (95%) vindt het Nationaal landschap Zuid-Limburg (heel) belangrijk. De rest is neutraal (4%).

Zie figuur 4 voor de (kleine) verschillen tussen de 3 groepen inwoners.

Figuur 4: Belang Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Dit betekent dat alle groepen groot belang hechten aan zorgvuldig omgaan met ons landschap in relatie tot het opwekken van duurzame energie. Ook de voorstanders van energietransitie, zonnepanelen en windmolens.

1.7 Zonnepanelen goed maar geen landschapsvervuiling

We zagen al dat vrijwel alle inwoners (89%) zonnepanelen een goede manier vinden gezien om duurzame energie op te wekken. In de 3 groepen inwoners die verschillend belang hechten aan energietransitie, oordeelt steeds een meerderheid dat zonnepanelen hiervoor een goede manier zijn. Dat geldt voor zonnepanelen binnen en buiten de bebouwde kom en voornamelijk op daken van woningen en gebouwen.

Zonneparken worden minder enthousiast ontvangen. Veel inwoners spraken zich **niet** uit over de stellingen over voorwaarden voor zonneparken (x%). Het is aannemelijk dat dit komt doordat zij geen zonneparken wensen. Dat wordt bevestigd door het beeld van 43% van alle inwoners dat het landschap geen plek is voor het opwekken van duurzame energie. Ongeveer net zoveel inwoners (45%) vindt dat het onder voorwaarden wel zou mogen. Als zonneparken toch in het landschap terecht gaan komen, wensen inwoners vooral dat ze dan verstopt worden in het landschap (61%). Hoe het landschap eruit ziet is voor de meeste inwoners belangrijker bij een plek kiezen voor een zonnepark dan zo laag mogelijke kosten voor inwoners.

1.8 Windmolens geen uitgemaakte zaak

Over windmolens zijn inwoners verdeeld en kritischer dan over zonne-energie.

Van alle inwoners in de totale regio is 30% tegen het plaatsen van windmolens buiten de bebouwde kom.

Dat zijn inwoners uit alle 3 de groepen. Dat betekent dat 70% wel mogelijkheden ziet voor windmolens.

Inwoners van de gemeente Maastricht hebben duidelijk minder weerstand dan inwoners van de Heuvellandgemeenten. In Maastricht zegt 16% van de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden maar (nog) niets doen** dat ze nergens windenergie willen. In de Heuvellandgemeenten is dat 24%-37%.

In Maastricht zegt 12% van de inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en bezig zijn** dat ze nergens windenergie willen. In de Heuvellandgemeenten is dat 20%-31%.

Dit beeld past bij de verschillen tussen de gemeenten op de stelling of windmolens passen in het landschap. Want het landschap is **geen** plek voor windmolens volgens 51% van alle inwoners in de totale regio. Dat vinden inwoners uit alle 3 de groepen. Daar staat tegenover dat 35% van alle inwoners vindt dat windmolens prima in het landschap passen, vooral inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden.

Ook hier oordelen de inwoners van de gemeente Maastricht minder negatief: 41% vindt windmolens niet passen in het landschap. Bij de Heuvellandgemeenten is dat: 56%-67%.

Kijken we naar de 3 groepen inwoners van de totale regio, dan vindt 80% de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden het landschap geen goede plek voor windmolens. In de groep inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vindt en bezig** is dat met 47% een stuk minder. De inwoners die **(nog) niets doen** zitten er tussenin.

Overigens verschillen de 6 gemeenten niet of nauwelijks op de andere stellingen over windmolens (combinatie met landbouw, in groepjes of alleen plaatsen, op bedrijventerreinen en belangrijkste argument bij plaatsen windmolens). Kijk in de hoofdrapportage over de totale regio voor een overzicht van alle stellingen met een verdeling naar gemeente.

Net als bij de zonneparken, spreekt het grootste deel van de inwoners zich **niet** uit over de voorwaarden voor windmolens. Het is aannemelijk dat dit komt doordat zij geen windmolens wensen.

Inwoners die zich wel uitspreken over windmolens, geven vooral aan dat windmolens op landbouwgrond kunnen, mits deze grond als landbouwgrond gebruikt kan blijven worden. Ze zien goede mogelijkheden voor windmolens op bedrijventerreinen en ze zien windmolens bij voorkeur in een cluster van 3-5 windmolens in plaats van iedere windmolen apart.

Hoe het landschap eruit ziet is voor de meeste inwoners belangrijker bij een plek kiezen voor windmolens dan zo laag mogelijke kosten voor inwoners.

2 Respons

2.1 Verdeling respons totale regio en de 6 gemeenten

In tabel 1 staat het aantal respondenten aangegeven voor de totale regio en per gemeente.

De percentages geven aan hoeveel procent van alle respondenten uit de betreffende gemeente komen.

Tabel 1: Responsverdeling herkomst bron- totale regio en per gemeente in absolute aantallen.

	Totale regio	Eijsden-Margraten	Gulpen-Wittem	Maastricht	Meerssen	Vaals	V'burg aan de Geul
TOTAAL	8353	1838	1146	1841	1281	848	1399
Respons	100%	22%	14%	22%	15%	10%	17%

2.2 Wegen en gewogen respons

Wegen is een betrouwbare, wetenschappelijke methode om de representativiteit van een studiepopulatie te vergroten.¹ Zoals in de rapportage met de resultaten staat uitgelegd is een weging toegepast om ervoor te zorgen dat de resultaten een betere afspiegeling zijn van alle inwoners wat betreft leeftijd en geslacht.

Bij de resultaten voor *de totale regio* is ook gewogen voor 'woonachtig in gemeente x', zodat iedere gemeente eerlijk 'drukt' op het totale resultaat. Bij de resultaten voor de 6 gemeenten apart is gewogen voor leeftijd en geslacht.

Alle verdere analyses zijn gedaan op de **gewogen respons**.

Hieronder staat een voorbeeld voor hoe je de percentages moet lezen van de gewogen respons.

Weefactor

Van de respondenten *van de totale regio* (de steekproef) is 5% **mannen tussen 15-34 jaar**. Zie tabel 2.

In de populatie (hele inwonersgroep totale regio) is 15% van mannen tussen 15-34 jaar.

Op de 5% **mannen tussen 15-34 jaar** is een weefactor toegepast van 3,0 om recht te doen aan de verdeling zoals die is in populatie. Bij de vrouwen in diezelfde leeftijdscategorie is een weefactor 4,3 toegepast. Zie figuur 5 voor alle weefactoren per subgroep.

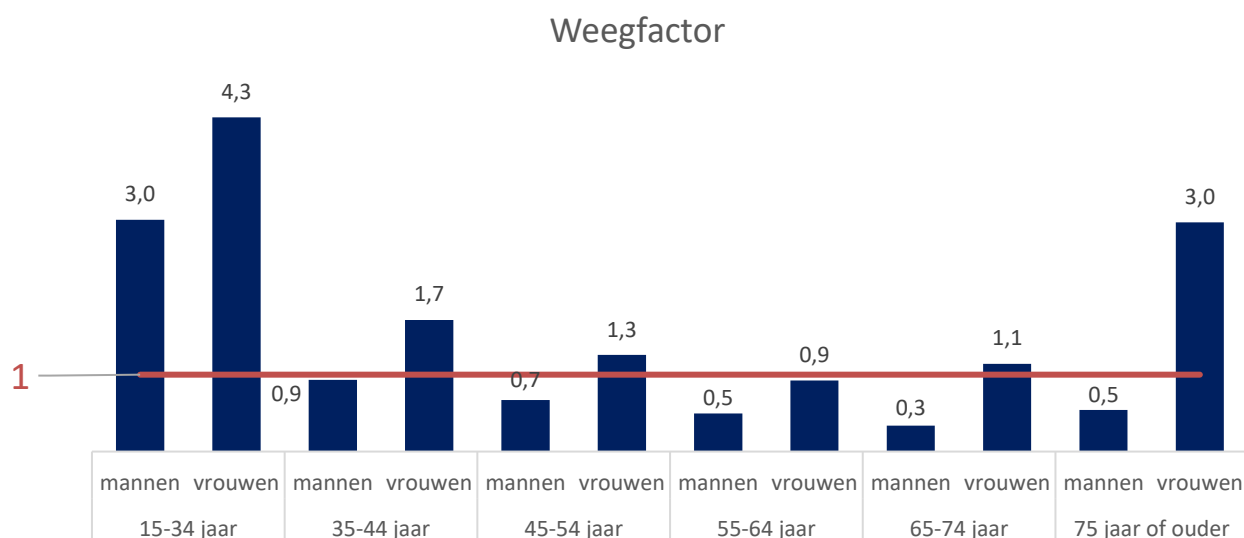
Tabel 2: %-age in de steekproef (respondenten) voor weging totale regio

Steekproef (vóór weging)	mannen	vrouwen
15-34 jaar	5%	4%
35-44 jaar	6%	3%
45-54 jaar	10%	6%
55-64 jaar	17%	9%
65-74 jaar	22%	7%
75 jaar of ouder	10%	2%

De groepen die in het onderzoek zijn **onder**vertegenwoordigd hebben een weefactor boven 100% en de groepen die zijn **over**vertegenwoordigd, hebben een weefactor van onder de 100%.

¹ Bron: https://www.ggdgezondheidsbeeld.nl/wp-content/uploads/2018/11/Richtlijn-wegen_GGD.pdf

De bepaling van de weefactor is zoals gezegd een betrouwbare, wetenschappelijke methode. Een weefactor van 1 zou betekenen dat op die subgroep geen weging nodig is (percentage blijft gelijk).

Figuur 5: weefactor per subgroep, afgezet tegen 100%-lijn

Duiding

Figuur 5 laat zien dat met name jongeren tot 35 jaar en vrouwen van met name 35-44 jaar en 75 jaar en ouder ondervertegenwoordigd zijn in de groep respondenten. Door de weefactor tellen zij na weging 'hogere' mee in de resultaten. 'Oudere' mannen, met name vanaf 55 jaar, zijn juist oververtegenwoordigd in de groep respondenten. Zij tellen door de weefactor 'lager' mee in de resultaten.

Gewogen respons

Na toepassing van de weefactor zien de percentages er dus anders uit en lijken ze op de percentages zoals in de inwonersgroep. In tabel 3 staan de percentages van *de gewogen respons* over de leeftijd-verdeling in de totale regio en per gemeente. Daarin staat bij de totale regio bij de leeftijd 15-34 jaar het percentage: 25,7%. Dit betekent dat de antwoorden van jongeren van 15-34 jaar voor 25,7% meetellen.

Let op:

- Dit betekent **niet** dat 25,7% van alle jongeren van 15 tot 34 jaar meededen aan het onderzoek.
- Dit betekent **niet** dat van de mensen die aan het onderzoek meededen 25,7% tussen 15-34 jaar is. Dat percentage is immers lager.

Tabel 3: Gewogen responsverdeling in dit voorbeeld: leeftijd

Leeftijd	Totale regio	Eijsden-Margraten	Gulpen-Wittem	Maastricht	Meerssen	Vaals	V'burg aan de Geul
15-34 jaar	25.7%	20.1%	20.1%	34.8%	19.5%	20.9%	19.4%
35-44 jaar	10.8%	9.9%	9.9%	10.5%	10.2%	10.1%	9.9%
45-54 jaar	14.8%	15.1%	15.1%	13.0%	16.0%	16.0%	15.3%
55-64 jaar	18.4%	22.2%	22.2%	15.8%	19.8%	19.0%	19.5%
65-74 jaar	17.5%	19.4%	19.4%	14.6%	18.7%	19.2%	18.9%
75 en ouder	12.9%	13.3%	13.3%	11.3%	15.5%	14.6%	17.0%

3 Bereidheid en verantwoordelijkheid

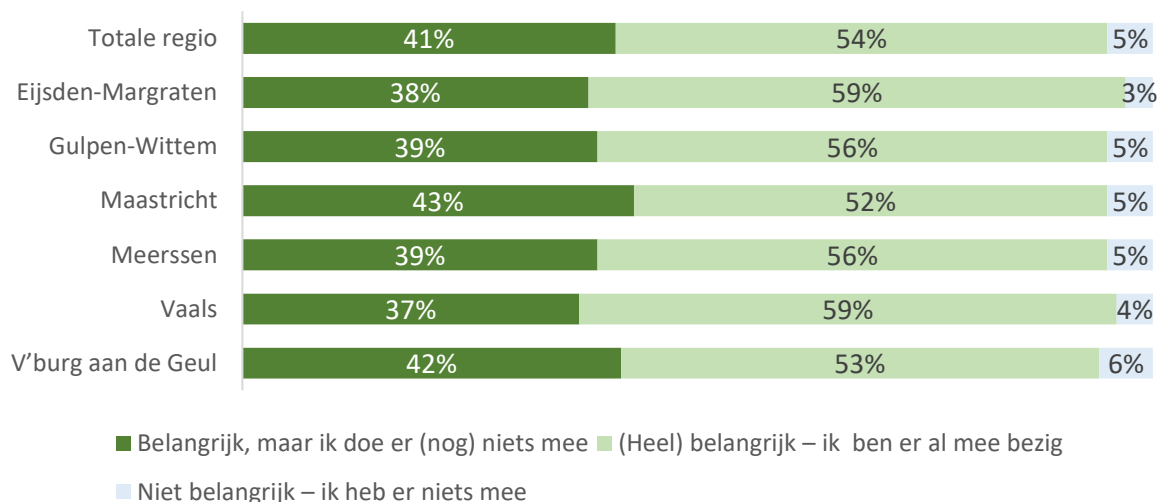
3.1 Het belang van energietransitie

In figuur 6 staat aangegeven hoe belangrijk inwoners de energietransitie vinden.

De figuur laat voor de 6 afzonderlijke gemeenten zien in hoeverre de verdeling al dan niet anders is.

In de rest van dit rapport gaat het overwegend om de resultaten van de totale regio Maastricht-Heuvelland.

Alleen waar de verschillen in effectgrootte groot is tussen de gemeenten, wordt dat in deze beschouwing genoemd. Zie ook de leeswijzer.

Figuur 6: Hoe belangrijk is energietransitie

Conclusies

- 95% van de inwoners in Maastricht-Heuvelland vindt energietransitie (heel) belangrijk.
- 5% vindt energietransitie niet belangrijk en heeft er niets mee.
- De verdeling in de 3 groepen is ongeveer hetzelfde in de 6 gemeenten.
- Een meerderheid van de inwoners is al bezig met energietransitie:
 - Maastricht is de gemeente met het kleinste aandeel: 52%.
 - Eijsden-Margraten en Vaals zijn de gemeenten met het grootste aandeel: 59%.

3.2 Redenen waarom (nog) geen actie

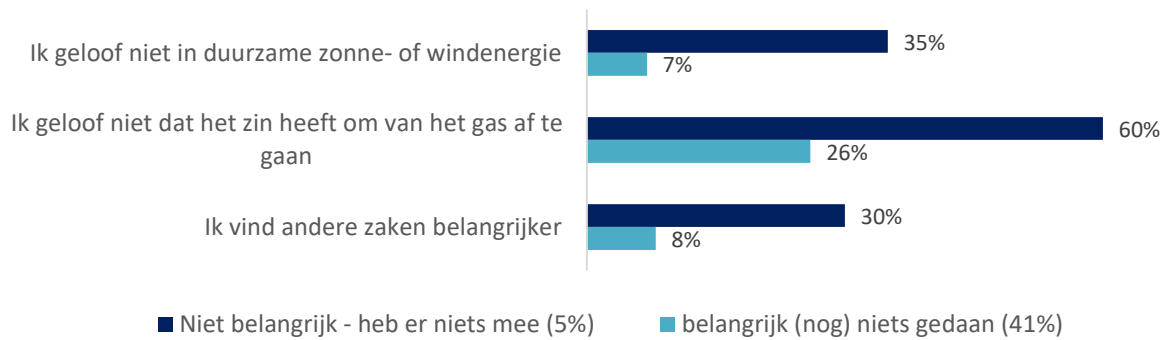
Geen geloof in duurzame wind- en zonne-energie kon als reden genoemd worden om (nog) niets met energietransitie te doen, of om niets met energietransitie te hebben. Hetzelfde geldt voor van het aardgas afgaan en andere zaken belangrijker vinden.

Deze redenen hebben te maken met de inhoudelijke kant van duurzame energie.

De andere redenen die inwoners konden aangeven, hebben met andere zaken te maken zoals bijkomende kosten, 'gedoe', te weinig kennis over de mogelijkheden en willen wachten op plannen van de gemeente.

Figuur 7 laat zien wat de mensen die **niets** hebben met energietransitie en de mensen die **(nog) niets ermee doen** als **inhoudelijke redenen** daarvoor opgeven. Figuur 8 laat de **andere redenen** zien voor beide groepen. Alleen zij gaven antwoord op deze vraag.

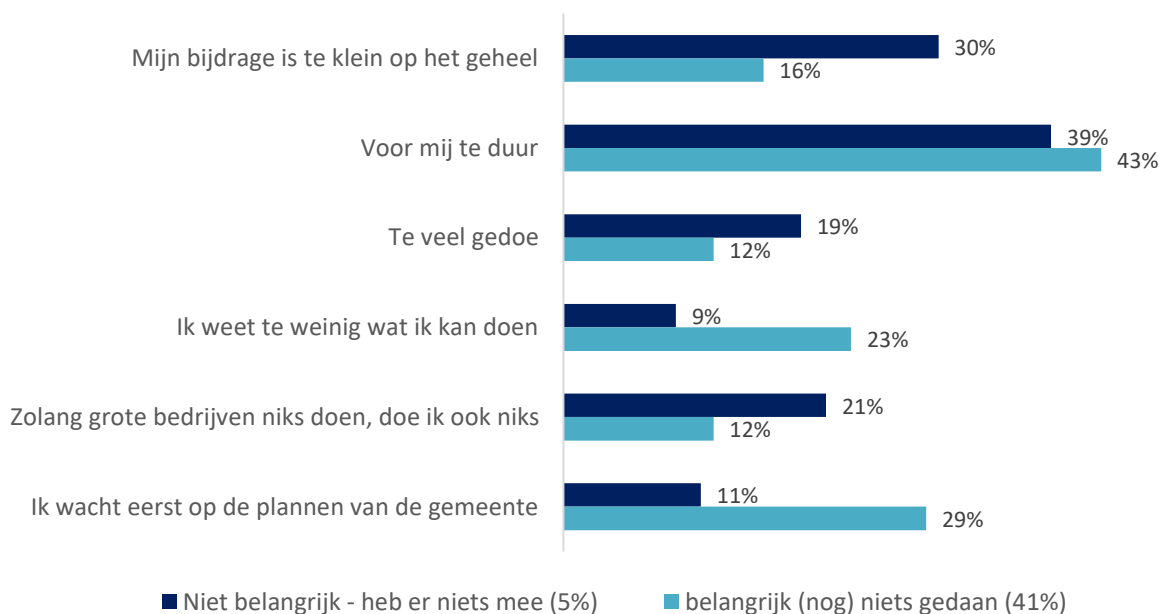
Let op: de groep die energietransitie **niet belangrijk vindt**, gaat over 5% van de inwoners en de groep die energietransitie **belangrijk vindt, maar nog niets doet** gaat over 41% van de inwoners.

Figuur 7: Inhoudelijke redenen (nog) niets gedaan

Conclusies

- De **inhoudelijke redenen** om (nog) niets te doen aan energietransitie, zijn voor de groep die energietransitie **'niet belangrijk'** vindt zwaarderwegender dan voor de groep die energietransitie **'belangrijk'** vindt, maar er nog niets mee doet. Zij geloven beduidend minder in duurzame zonne- of windenergie en in van het gas af te gaan. Zij vinden andere zaken belangrijker.
- Bij de **andere redenen** blijkt dat (hoge) kosten voor beide groepen ongeveer een even belangrijke reden zijn om (nog) niets te doen (voor mij te duur).
- Mensen die energietransitie **'niet belangrijk'** vinden, geven vooral aan dat hun bijdrage op het geheel te klein is (1 op 3 van hen noemt dit als reden) en zij vinden dat bedrijven eerst meer moeten doen (1 op 5 van hen noemt dit als reden).
- Mensen die energietransitie **'belangrijk vinden, maar (nog) niets deden'**, wachten vooral eerst op plannen van de gemeente (bijna 1 op 3 van hen noemt dit als reden), of weten te weinig wat ze kunnen doen (bijna 1 op 4 van hen noemt dit als reden).

Figuur 8: Andere redenen (nog) niets gedaan

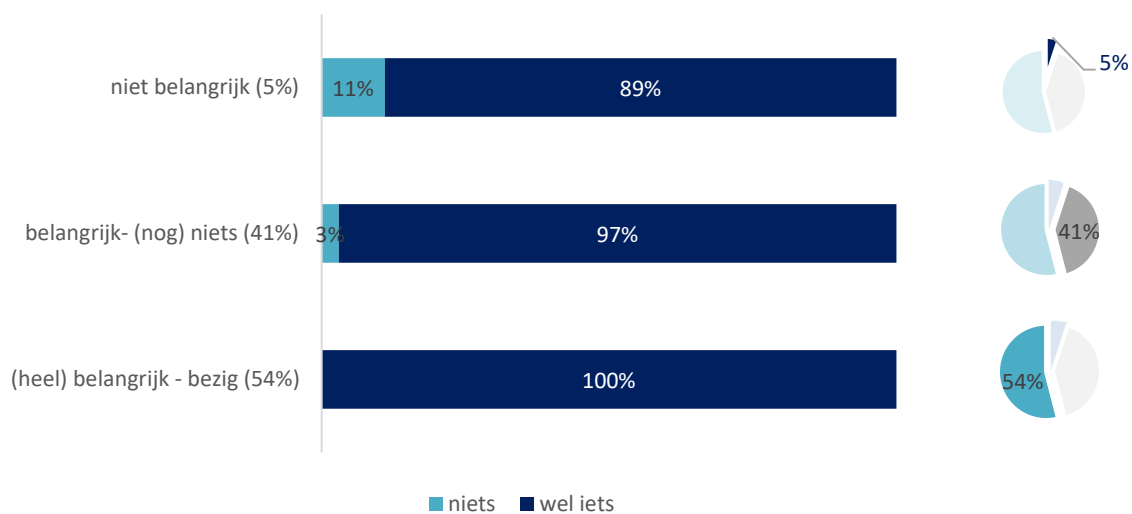
3.3 Minder energie verbruiken

Kijken we naar wat de inwoners van Maastricht-Heuvelland nu al doen om minder energie te verbruiken, dan valt op dat slechts 1% van alle inwoners aangeeft dat zij op dit moment **niets** doen. Dat betekent dat 99% **wel** iets doet om minder energie te verbruiken.

In figuur 9 staat deze verdeling voor de 3 groepen:

- De 5% die energietransitie niet belangrijk vindt en er niets mee heeft.
- De 41% die energietransitie belangrijk vindt, maar (nog) niets doet.
- De 54% die energietransitie (heel) belangrijk vindt en er al mee bezig is.

Niets doen gebeurt dus maar door 1% van alle inwoners. Dat zijn deels inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden en deels inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar (nog) niets doen**.

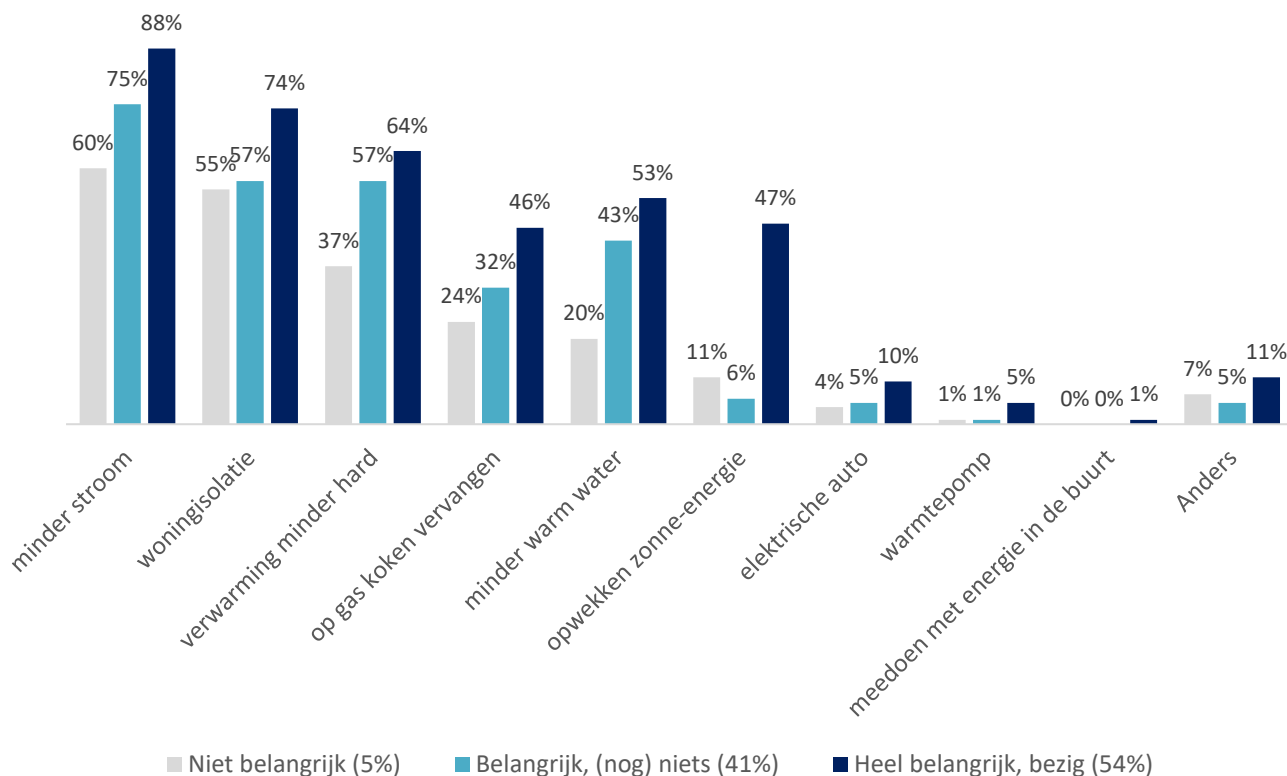

Figuur 9: inwoners die niets of wel iets doet om minder energie te verbruiken

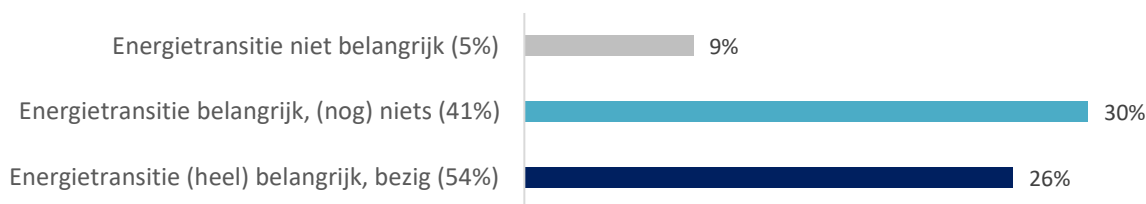
In figuur 10 staat voor iedere groep aangegeven wat zij al doen om minder energie te verbruiken. In alle 3 de groepen worden *minder stroom verbruiken* en *woningisolatie* het meest genoemd. Bij de groep die **energietransitie belangrijk vindt, maar (nog) niets doet**, komt daarbij: *de verwarming lager zetten*. Dat wordt door hen even vaak genoemd als woningisolatie.

Bij alle maatregelen loopt het percentage inwoners dat deze maatregel toepast op, naarmate men energietransitie belangrijker vindt. De enige uitzondering daarop is het opwekken van zonne-energie: 11% van de mensen die energietransitie **niet belangrijk** vinden geeft dit aan, tegenover 6% van de mensen die **energietransitie belangrijk vinden, maar (nog) niets doet**. Het verschil met de groep die energietransitie **(heel) belangrijk vindt en al bezig is**, is erg groot: 47% van hen wekt zonne-energie op. In figuur 11 staat aangegeven hoeveel inwoners van plan zijn om zelf (meer) zonne-energie te gaan wekken.

Voorals de eerste 3 manieren van minder energie verbruiken zijn meteen ook manieren om geld te besparen. Geld besparen zou een motief kunnen zijn om minder energie te verbruiken. Dit geldt overigens ook voor *minder warm water gebruiken*. Bij *opwekken zonne-energie* is eerst een investering nodig. Uit paragraaf 2.4 blijkt dat geld besparen inderdaad voor veel mensen een belangrijke reden is om mee te helpen aan verduurzaming.

Figuur 10: Minder energie verbruiken

Figuur 11: %-age inwoners (per groep) die van plan is zelf (meer) zonne-energie op gaan wekken

Conclusies

Inwoners die energietransitie niet belangrijk vinden

- 89% doet iets om minder energie te verbruiken.
- Ze verbruiken vooral minder stroom (60%), isoleren hun woning (55%), en zetten de verwarming minder hard (37%).
- 11% wekt zonne-energie op en 9% is van plan om dit in de toekomst (meer) te doen.

Inwoners die energietransitie belangrijk vinden, maar er (nog) niets mee doen

- 97% doet iets om minder energie te verbruiken.
- Ze verbruiken vooral minder stroom (75%), isoleren hun woning (57%), en zetten de verwarming minder hard (57%).
- 6% wekt zonne-energie op en 30% is van plan om dit in de toekomst (meer) te doen.

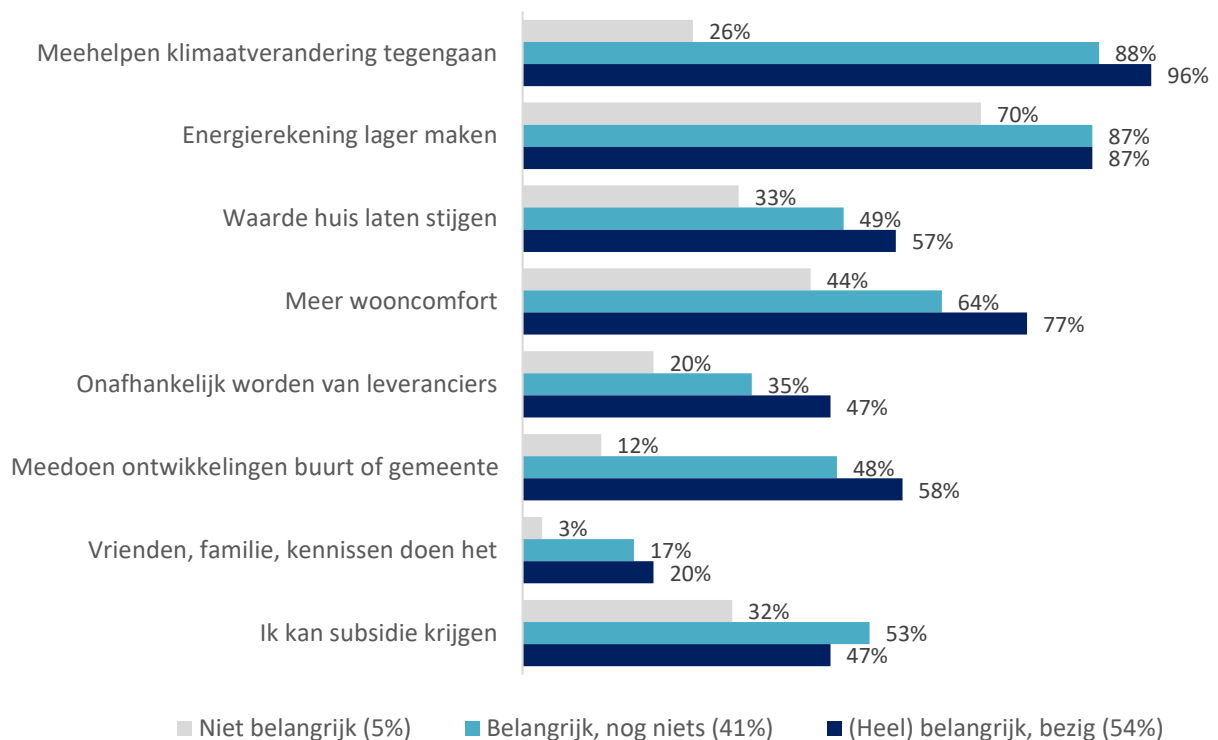
Inwoners die energietransitie (heel) belangrijk vinden, en er al mee bezig zijn

- 100% doet iets om minder energie te verbruiken.

- Ze verbruiken vooral minder stroom (88%), isoleren hun woning (74%), en zetten de verwarming minder hard (64%).
- 53% verbruikt minder warm water.
- 47% wekt zelf zonne-energie op en 26% is van plan om dit in de toekomst (meer) te doen.
- 46% kookt niet (meer) op gas.

3.4 Redenen om mee te helpen aan duurzame energie

In figuur 12 staan de percentages van inwoners die de genoemde redenen (heel) belangrijk vinden om mee te helpen aan duurzame energie. Het zijn de percentages die horen bij de 3 eerdergenoemde groepen inwoners.

Figuur 12: redenen meehelpen aan duurzame energie met antwoord: (heel) belangrijk

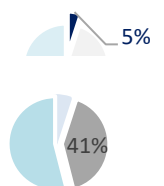
Conclusies

Meehelpen om klimaatverandering tegen te gaan is de reden die tussen de groepen het grootste verschil laat zien in hoe belangrijk inwoners dit vinden. Van de (kleine groep) inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, vindt 26% *meehelpen om klimaatverandering tegen te gaan* (heel) belangrijk. Van de inwoners die energietransitie belangrijk en (heel) belangrijk vinden noemen 88% respectievelijk 96% dit als (heel) belangrijk.

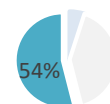
De energierekening lager maken is voor de meeste inwoners in alle 3 de groepen een motief om mee te helpen aan duurzame energie. De verschillen tussen de 3 groepen zijn op dit punt klein.

De twee belangrijkste redenen om mee te helpen aan duurzame energie verschilt voor de groepen:

1. Inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden: *energierekening lager maken* (70%) en *meer wooncomfort* (44%).
2. Inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar (nog) niets doen**: *Meehelpen om klimaatverandering tegen te gaan* (88%) en *energierekening lager maken* (87%).

3. Inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn: Meehelpen om klimaatverandering tegen te gaan** (96%) en **energierekening lager maken** (87%).

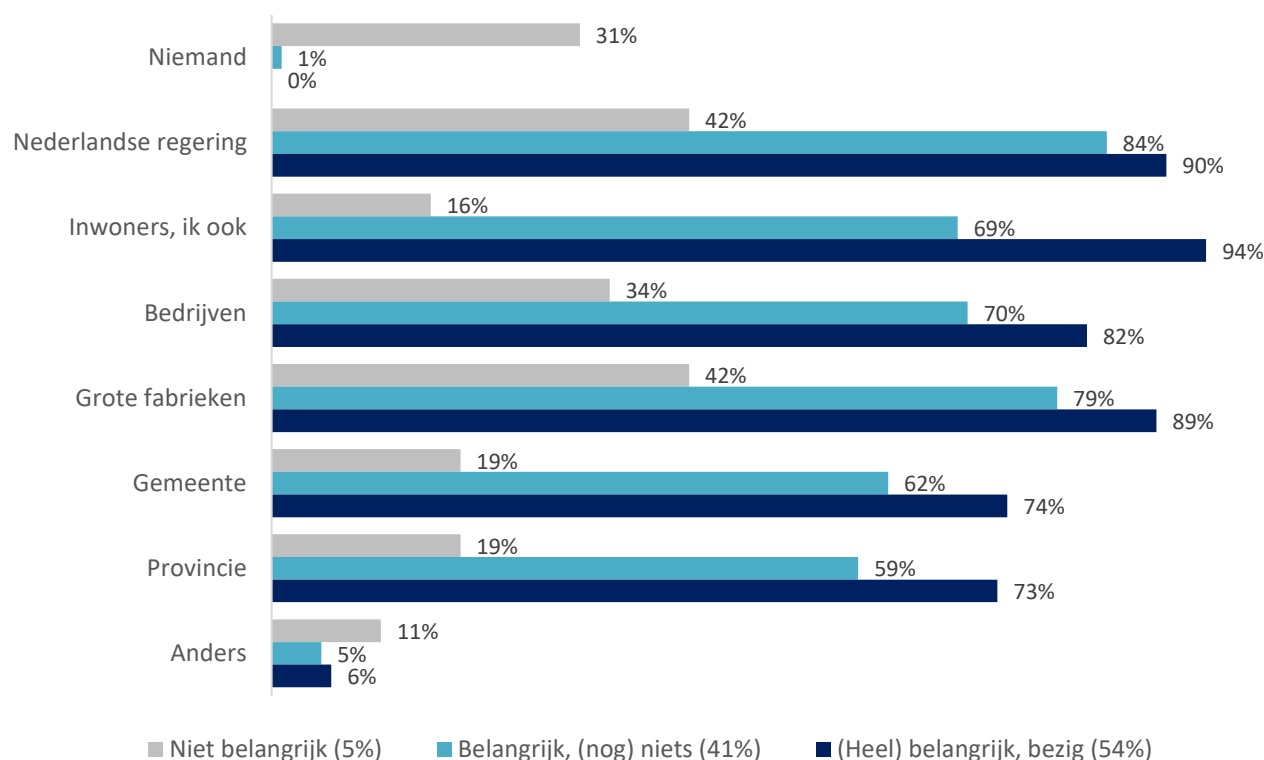

Daarmee lijken de groepen 2 en 3 meer intrinsiek gemotiveerd te zijn dan groep 1.

3.5 Wie draagt de verantwoordelijkheid voor energietransitie?

Bij de vraag naar wie volgens inwoners verantwoordelijk is voor energietransitie, konden inwoners meerdere antwoorden geven. Alleen als zij 'niemand' antwoordden, was dat het enige antwoord.

In figuur 13 staan de antwoorden van de 3 groepen vergeleken.

Figuur 13: wie verantwoordelijk voor energietransitie

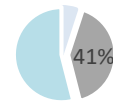
Conclusies

Bij de groep inwoners die energietransitie **niet belangrijk vindt** (5% van alle inwoners in de totale regio), vindt 1 op de 3 (31%) dat niemand verantwoordelijk is voor energietransitie. In de andere 2 groepen inwoners is dat 1% en 0% veel lager. In deze groep die energietransitie niet belangrijk vindt, is de eigen verantwoordelijkheid een stuk lager dan in de beide andere groepen. 'Inwoners, dus ik ook' wordt door 16% genoemd van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, door 69% van de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden maar (nog) niets doen** en door 94% van de inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn**.

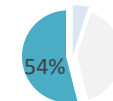
Inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden én die één of meer partijen noemen die verantwoordelijk zijn, noemen de *Nederlandse regering* en *grote fabrieken* het vaakst: beiden 42%.
Let op: dit percentage van 42% staat voor slechts 2% van alle inwoners in de totale regio.

Inwoners die energietransitie **belangrijk vinden maar (nog) niets doen**, noemen ook de *Nederlandse regering* en *grote fabrieken* het vaakst: 84% respectievelijk 74%. Deze percentages zijn beduidend hoger dan bij de vorige groep.

Inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn**, noemen *inwoners, dus ik ook* en de *Nederlandse regering* het vaakst: 94% respectievelijk 90%. Op de voet gevolgd door *grote fabrieken* (79%).

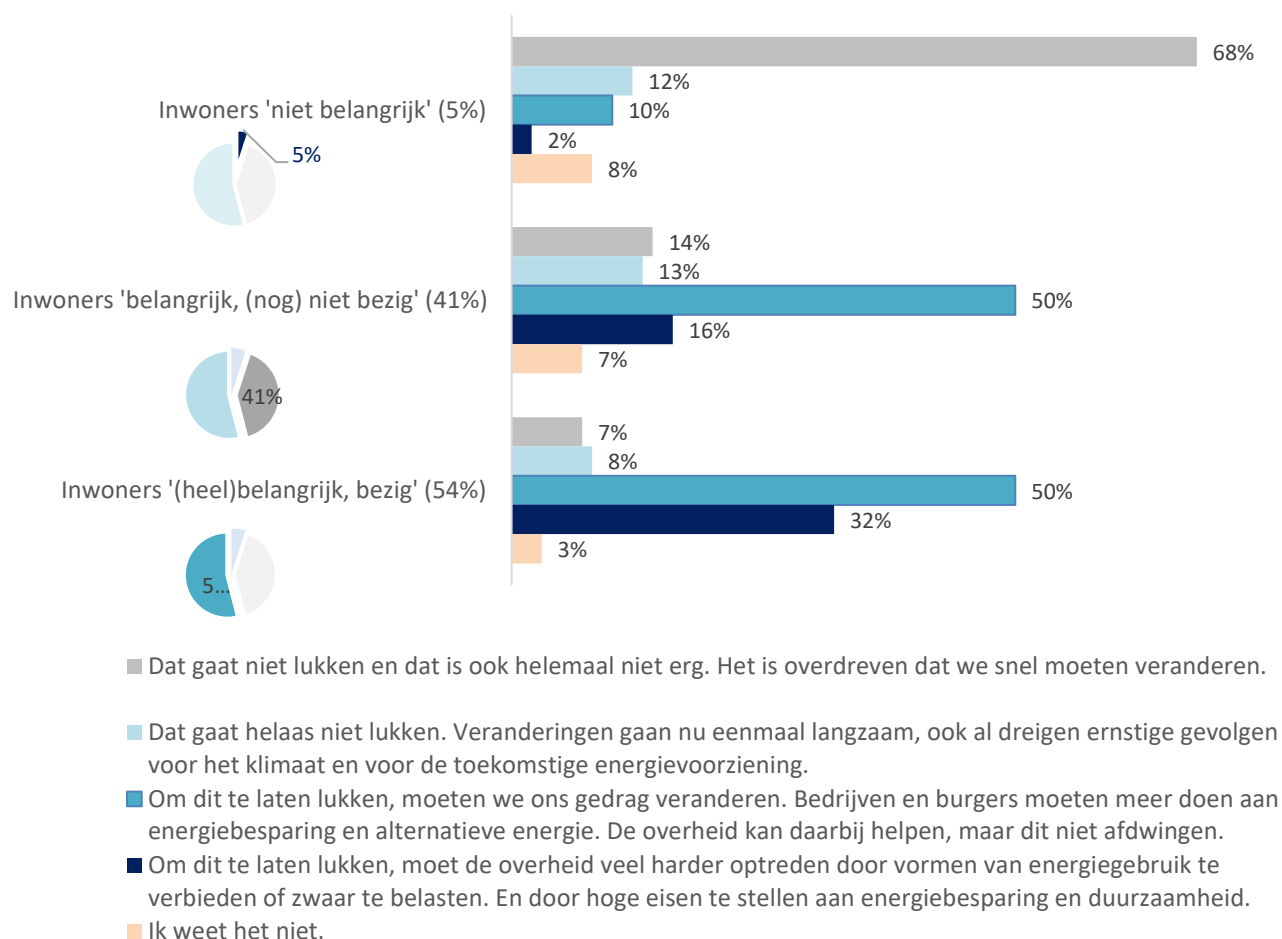

Bedrijven, gemeenten en provincies worden ook door het merendeel van de inwoners genoemd als partijen die verantwoordelijk zijn voor energietransitie. Inwoners vinden dat gemeenten en provincies ongeveer evenveel verantwoordelijkheid hebben.

4 Houding en kennis klimaatakkoord

4.1 Houding haalbaarheid

We vroegen inwoners naar welke uitspraak het beste bij hen past over de haalbaarheid van het verminderen van CO₂-uitstoot en het afschaffen van het aardgas. Dat geeft een indruk van de houding van inwoners. De vraag was: *Nederland werkt aan minder uitstoot van CO₂ en wil van het aardgas af. Welke uitspraak past het beste bij jouw mening?* In figuur 14 staan de antwoorden voor de 3 groepen.

Figuur 14: houding haalbaarheid doelen

Conclusies

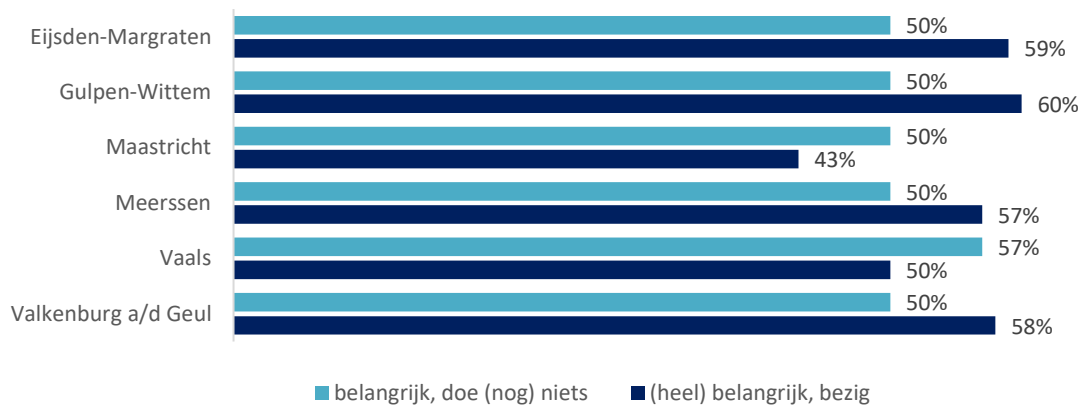
Zoals verwacht antwoorden de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden overwegend (68% van hen) dat het niet erg is dat Nederland de klimaatdoelen niet haalt. Zij vinden het overdreven om snel te moeten veranderen. Een kwart van hen, 24%, zou het wel willen laten lukken en 8% weet het niet.

Bij de inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden, ongeacht of ze er al mee bezig zijn, vindt de helft het nodig dat het gedrag verandert van bedrijven en burgers en dat de overheid kan helpen, maar niet kan afdwingen. Een harder optredende overheid wordt vooral gewenst door inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en die er al mee bezig zijn**: 32% van hen.

Uit paragraaf 2.5 bleek al dat de meeste inwoners vinden dat de overheid voor een groot deel verantwoordelijk is voor energietransitie. Vooral de Nederlandse regering en in mindere mate de gemeente en provincie.

Kijken we naar de 6 gemeenten, dan zijn er (enige) verschillen te zien bij de 2 inwonersgroepen die energietransitie belangrijk vinden in relatie tot uitspraken 3 en 4. Zie figuur 15a en 15b.

Uitspraak 3: Bedrijven en burgers nodig om dit te laten lukken

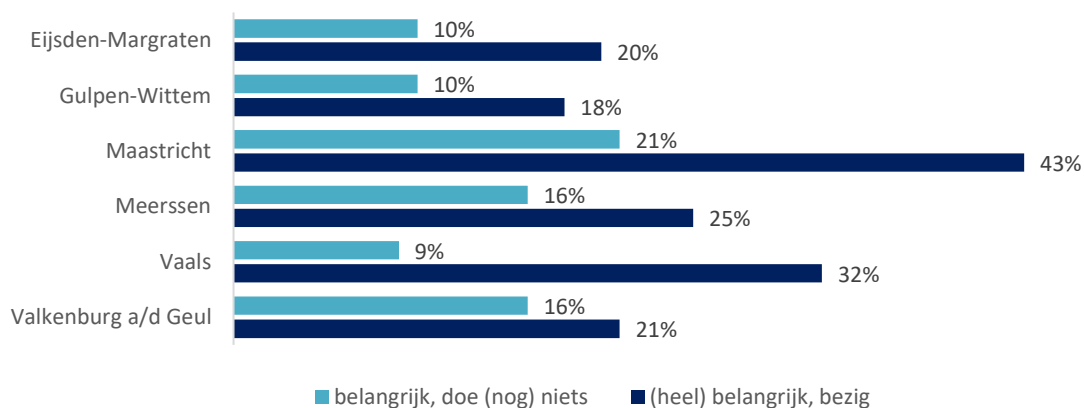

Figuur 15a: verschillen 6 gemeenten eens met uitspraak 3 bij inwoners 'energietransitie belangrijk'

Bij de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden maar (nog) niets doen** het eens met uitspraak 3, zijn de verschillen klein. Voor de volledigheid staan ze wel in deze figuur. Vaals komt met 57% iets hoger uit dan de andere 5 gemeenten (allen 50%).

Bij de groep inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en bezig zijn** variëren de percentages meer die. In Maastricht is dit percentage het laagst met 43% en in Gulpen-Wittem het hoogst met 60%.

Uitspraak 4: Overheid veel harder optreden om dit te laten lukken

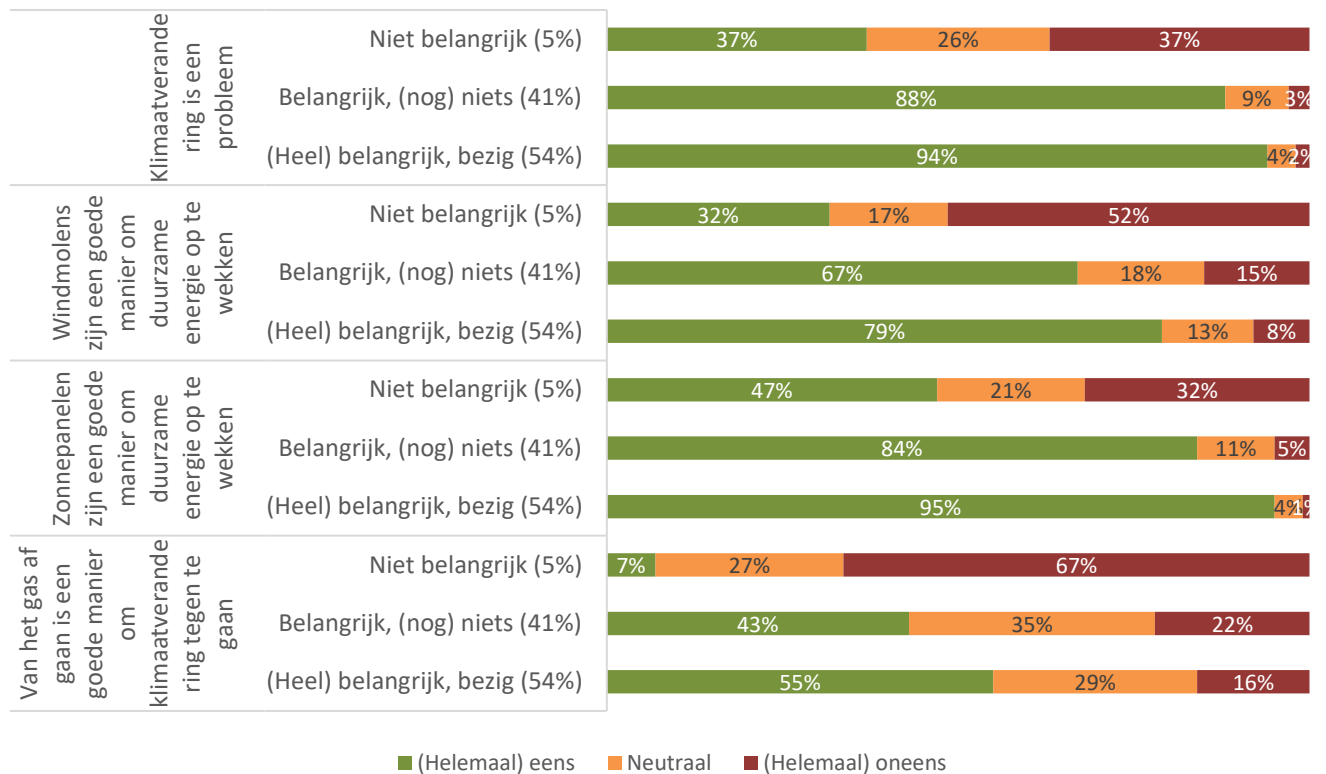

Figuur 15b: verschillen 6 gemeenten eens met uitspraak 4 bij inwoners 'energietransitie belangrijk'

Een hard optredende overheid wordt door inwoners die energietransitie **belangrijk vinden maar (nog) niets doen** vooral gewenst in Maastricht (21%) en het minst in Vaals (9%). De andere gemeenten zitten er tussenin. Ook bij de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden en bezig zijn** wordt dit het meest gewenst in Maastricht (43%). In Gulpen-Wittem is dit aandeel het kleinste (18%). De andere gemeenten zitten er tussenin.

4.2 Uitspraken klimaatverandering en manieren voor duurzame energie

Om te kijken of mensen die energietransitie wel of niet belangrijk vinden verschillend aankijken tegen klimaatverandering en oplossingen voor duurzame energie, is inwoners gevraagd of ze het eens of oneens zijn met 4 uitspraken. Zie figuur 16. Daarin staan de percentages inwoners die het (helemaal) eens zijn en (helemaal) oneens zijn.

Figuur 16: % inwoners in de 3 groepen die het (helemaal) eens of (helemaal) oneens is met deze uitspraken

Conclusies

Inwoners die energietransitie niet belangrijk vinden

- Over of klimaatverandering een probleem is, zijn deze inwoners verdeeld: 37% is het (helemaal) eens en 37% is het (helemaal) oneens.
- Meer dan de helft van deze inwoners vindt windmolens **geen** goede manier om duurzame energie op te wekken, echter 1 op 3 vindt van wel (32%).
- Over zonnepanelen zijn deze inwoners positiever: bijna de helft (47%) vindt zonnepanelen wel een goede manier om duurzame energie op te wekken, echter 1 op de 3 niet (32%).
- Over 'van het gas afgaan als goede manier om klimaatverandering tegen te gaan' zijn deze inwoners duidelijk eensgezinder. Daar is 2 van de 3 het niet mee eens (67%); slechts 7% is het eens.

Inwoners die energietransitie belangrijk vinden, maar er (nog) niets mee doen

- 88% vindt klimaatverandering een probleem; 3% van hen vindt van niet.
- 2 op de 3, 67%, vinden windmolens een goede manier om duurzame energie op te wekken, tegenover 15% van hen die dit **geen** goede manier vindt.
- 84% vindt zonne-energie een goede manier om duurzame energie op te wekken.
- Over van het gas af gaan is deze groep verdeelder: 43% is het (helemaal) eens tegenover 22% die het (helemaal) oneens is.

Inwoners die energietransitie (heel) belangrijk vinden, en er al mee bezig zijn

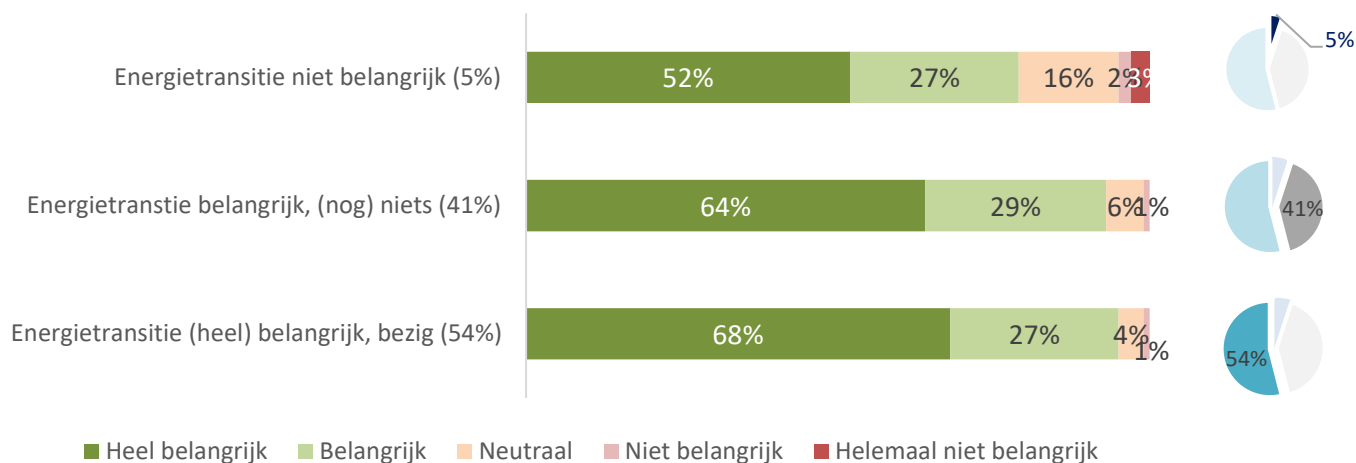
- Deze groep is op alle punten iets positiever dan de groep die energietransitie belangrijk vindt, maar (nog) niets doet.
- Ook deze groep is het minst overtuigd over van het gas afgaan, zij het dat het verschil tussen voor- en tegenstanders groter is: 55% is (helemaal) eens tegenover 16% (helemaal) oneens.

4.3 Nationaal landschap Zuid-Limburg

We vroegen inwoners naar hoe belangrijk zij het *Nationaal landschap Zuid-Limburg* vinden.

Wat daarmee bedoeld wordt, werd eerst uitgelegd.

Zie figuur 17 voor en vergelijking tussen de 3 groepen inwoners.

Figuur 17: Nationaal landschap Zuid-Limburg

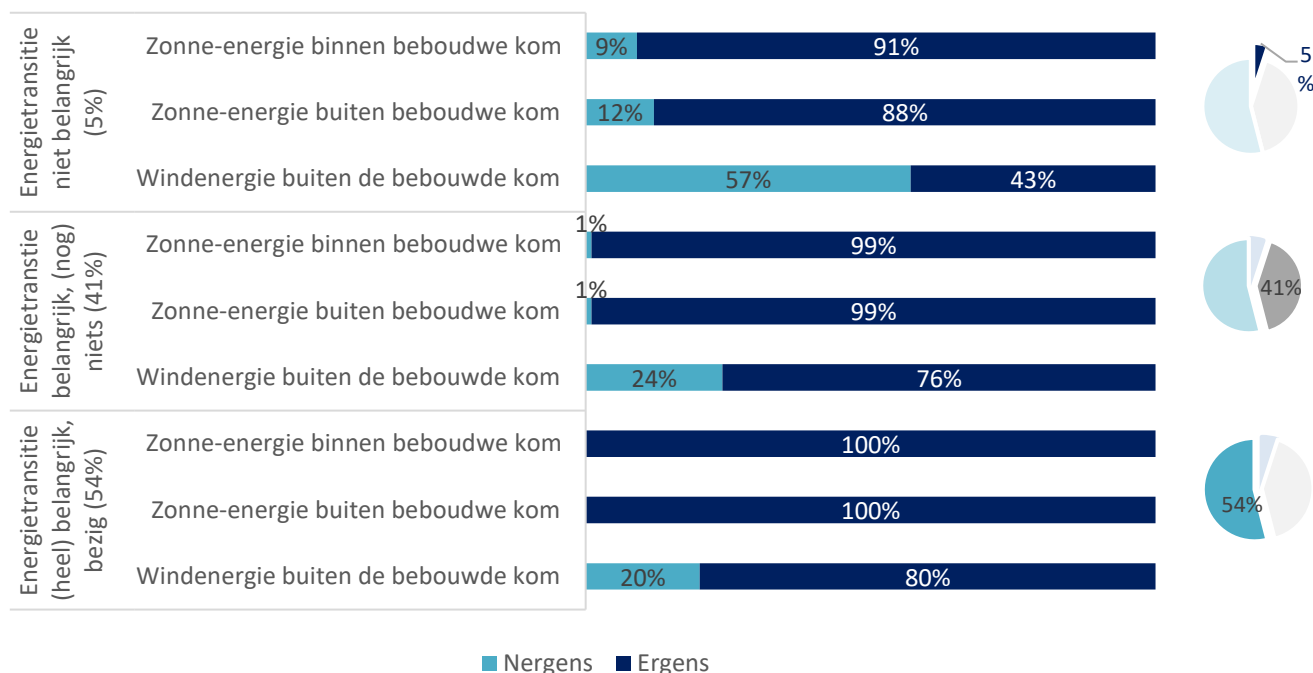
Conclusies

Het belang neemt iets toe naarmate inwoners meer belang hechten aan energietransitie, maar vrijwel alle inwoners vinden het Nationaal landschap Zuid-Limburg (heel) belangrijk: van 77% van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden tot 95% van de inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn**.

Slechts 1% van alle inwoners in de totale regio vindt het Nationaal Landschap Zuid-Limburg (helemaal) niet belangrijk. Dat zijn inwoners uit alle 3 de groepen.

5 Ergens of nergens energie opwekken

We vroegen inwoners welke plekken zij binnen en buiten de bebouwde kom van hun gemeente geschikt vinden om zonne-energie op te wekken. En welke plekken zij geschikt vinden om buiten de bebouwde kom windenergie op te wekken. Als mensen *nergens* invulden, konden zij geen andere plekken aangeven. In figuur 18 is voor 3 groepen respondenten te zien welke verdeling zij wensen tussen ‘nergens’ en ‘ergens’ zonne- en windenergie opwekken.

Figuur 18: Plekken voor zonne- en windenergie

Conclusies

Inwoners die energietransitie niet belangrijk vinden

- Deze inwoners zien voornamelijk 1 of meer plekken voor het opwekken van zonne-energie binnen en buiten de bebouwde kom.
- Ruim de helft van deze inwoners wil nergens windmolens buiten de bebouwde kom (57%).

Inwoners die energietransitie belangrijk vinden, maar (nog) niets doen

- Deze inwoners zijn eens met het opwekken van zonne-energie binnen en buiten de bebouwde kom.
- Een kwart van deze inwoners is tegen het plaatsen van windmolens buiten de bebouwde kom (24%).

Inwoners die energietransitie (heel) belangrijk vinden, en er al mee bezig zijn

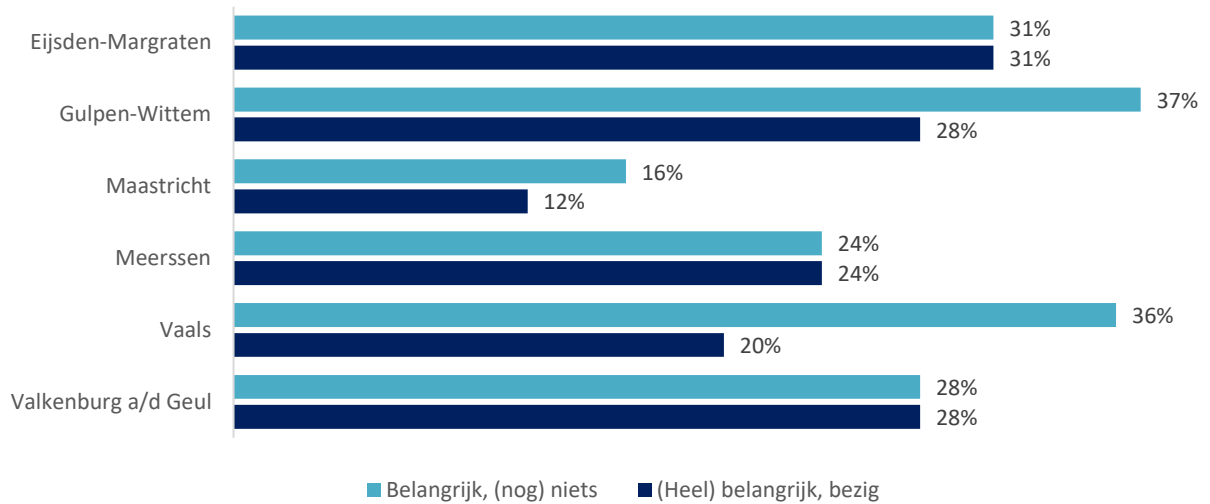
- Deze inwoners zijn eens met het opwekken van zonne-energie binnen en buiten de bebouwde kom.
- Eén op de 5 van deze inwoners is tegen het plaatsen van windmolens buiten de bebouwde kom (20%).

Van alle inwoners in de totale regio is 30% tegen het plaatsen van windmolens buiten de bebouwde kom. Dat zijn inwoners uit alle 3 de groepen.

Nergens windenergie buiten de bebouwde kom

Er zijn verschillen tussen de 6 gemeenten als het gaat om het aandeel van de inwoners dat zegt dat ze nergens windenergie opgewekt willen zien worden in hun gemeente. Zie figuur 19.

Let op: in de grafiek hieronder gaat het om de 2 groepen inwoners die energietransitie (heel) belangrijk vinden!

Figuur 19: Nergens windenergie volgens 2 groepen inwoners 'energietransitie belangrijk'

Maastricht heeft de kleinste groep inwoners (binnen de beide groepen) die 'nergens' windenergie willen: 16% van de inwoners die (nog) niets doen en 12% van de inwoners die bezig zijn. Het verschil is groot met de Heuvellandgemeenten. Daar wil 20%-37% nergens windenergie (beide groepen bezien). Dat betekent dat het weerstand in het Heuvelland groter is om windenergie op te wekken.

6 Voorwaarden energie opwekken

6.1 Keuze bepalen

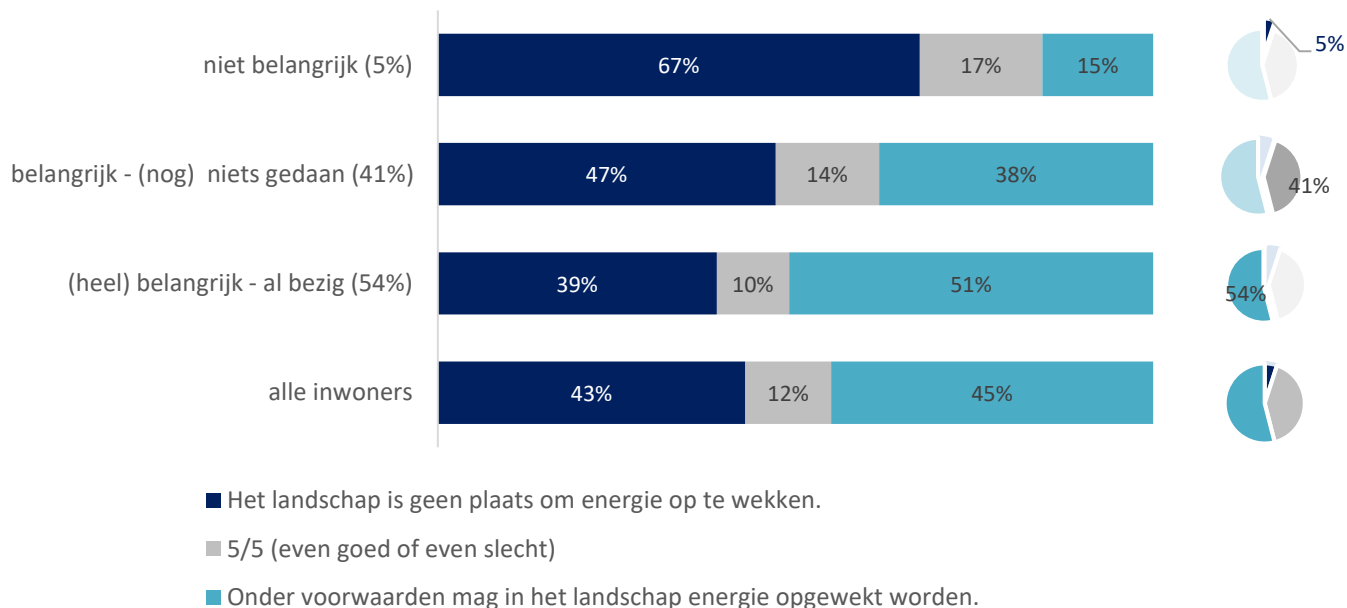
Er spelen allerlei factoren een rol bij de uiteindelijke keuze voor het opwekken van zonne- en /of windenergie. Om bij de inwoners te peilen welke voorkeuren leven over eventuele voorwaarden voor deze vormen van energie opwekken, zijn 12 sets van steeds 2 stellingen voorgelegd.

De 'middencategorie' 5/5 is het percentage inwoners dat **geen keuze** heeft gemaakt tussen de beide stellingen. Dat kunnen zij gedaan hebben omdat ze er te weinig over weten, omdat ze beide stellingen even goed vinden, of omdat ze beide stellingen een slecht idee vinden. We kennen de reden van het 5/5-antwoord niet. Voor verdere een toelichting op de manier van bevraging van deze stellingen, zie het rapport met de resultaten.

In dit hoofdstuk vergelijken we opnieuw de 3 groepen op een aantal van de 12 stellingen waar de meningen het meest uiteen lopen, of die relevant zijn voor de verdere duiding van de resultaten:

- De 5% die energietransitie niet belangrijk vindt en er niets mee heeft.
- De 41% die energietransitie belangrijk vindt, maar (nog) niets doet.
- De 54% die energietransitie (heel) belangrijk vindt en er al mee bezig is.

6.2 Landschap als plek voor opwekken van energie

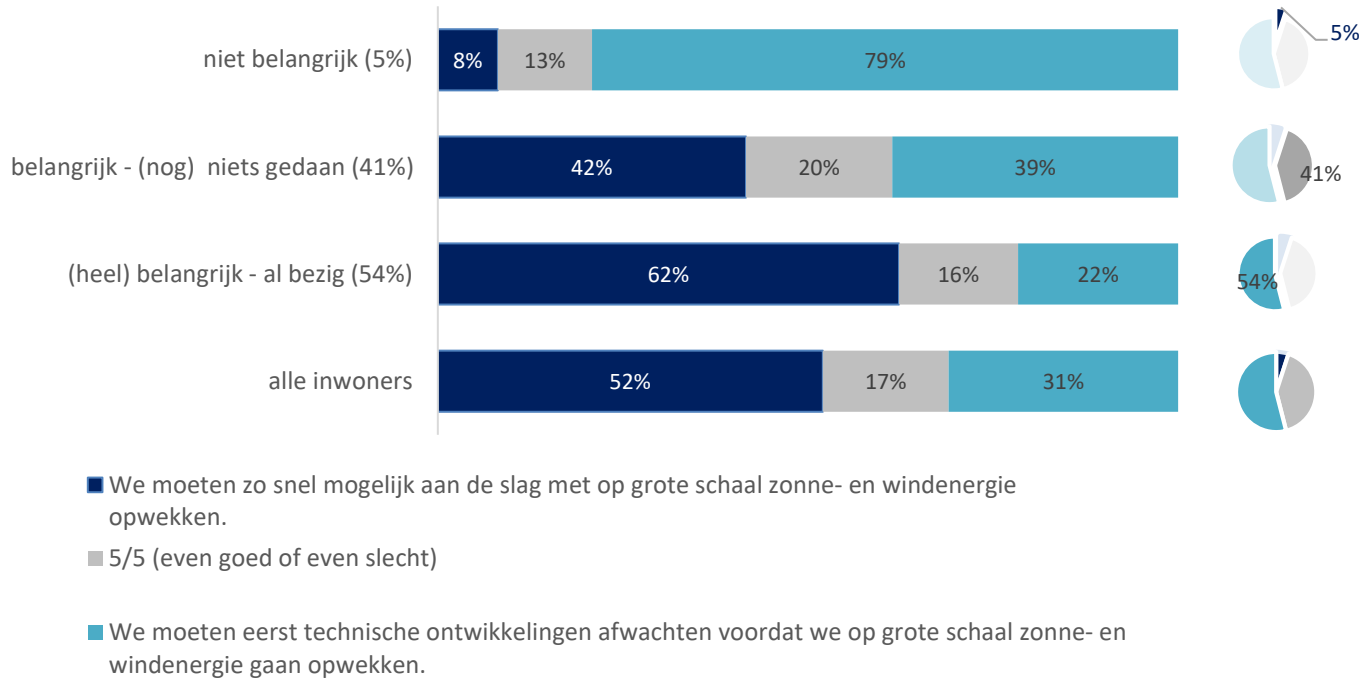
Figuur 20: Stelling over landschap als plek om energie op te wekken

Conclusies

- Van alle inwoners samen vindt 45% dat in het landschap onder voorwaarden energie opgewekt mag worden en ook 43% dat het landschap geen plek is om energie op te wekken.
- Van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, vindt 67% het landschap **geen** plek om energie op te wekken. Bij de mensen die energietransitie **belangrijk vinden, maar (nog) niets doen**

vindt 47% (bijna de helft) dat het landschap geen plek is om energie op te wekken. Bij de mensen die al **bezig zijn** met energietransitie is dat: 39%.

6.3 Tempo grootschalig energie opwekken

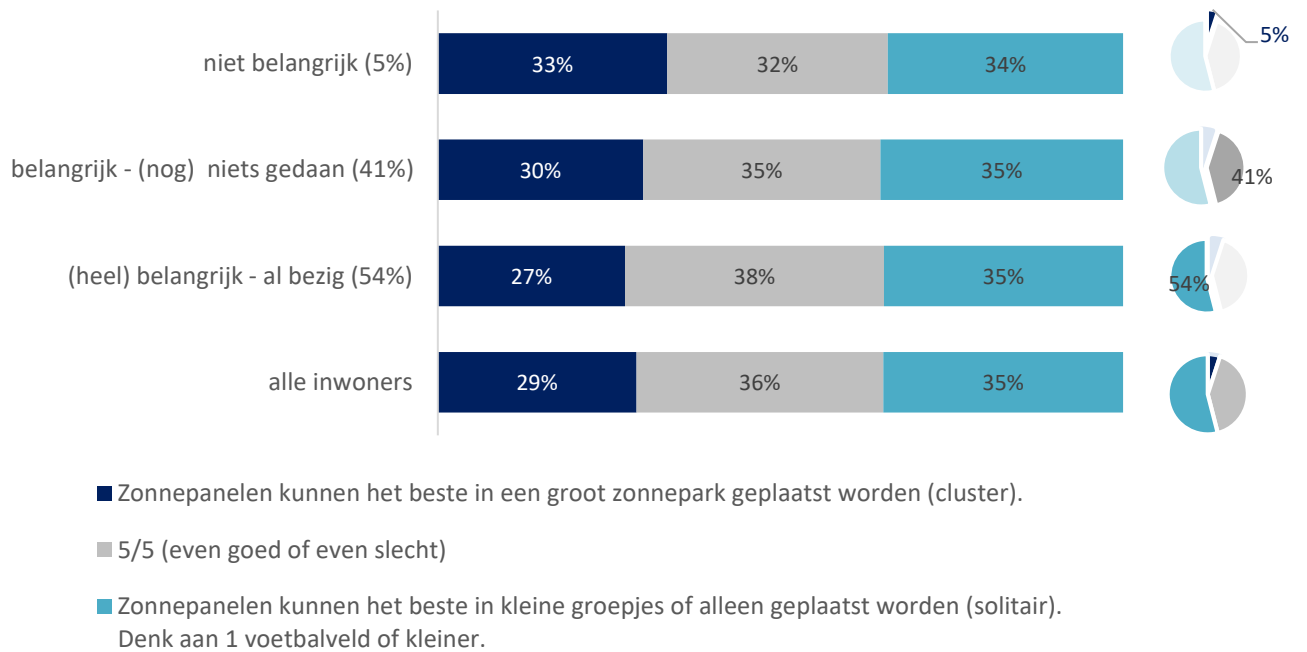

Figuur 21: Stelling over tempo om grootschalig energie op te wekken

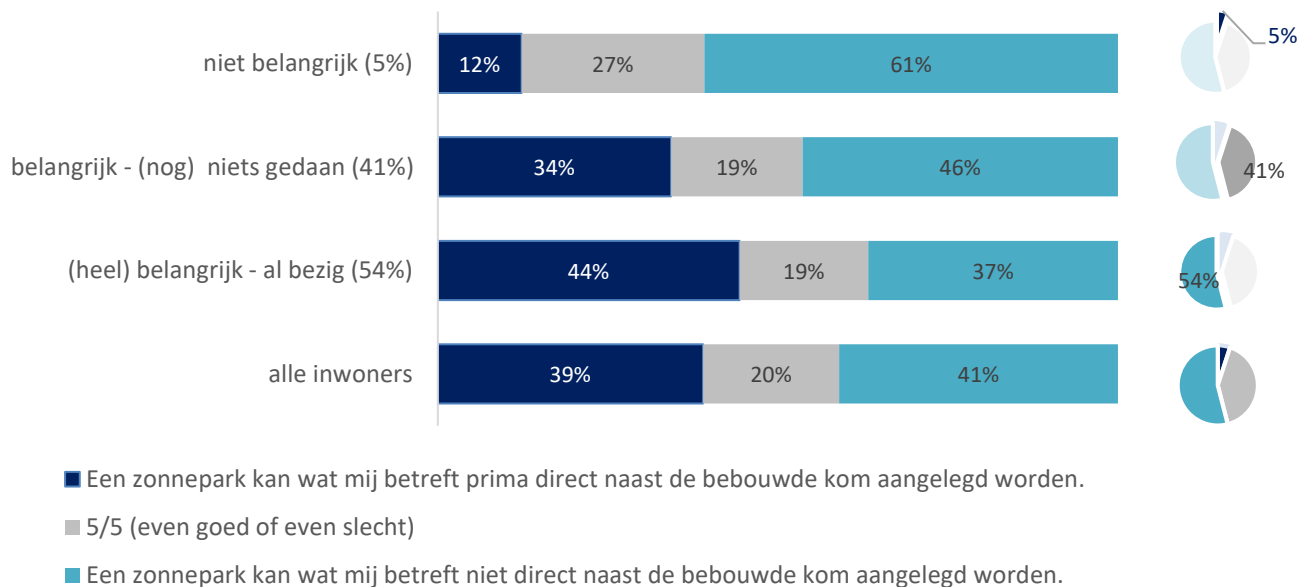
Conclusies

- Van alle inwoners vindt meer dan de helft (52%) dat zo snel mogelijk grootschalig zonne- en windenergie opgewekt moet gaan worden: een derde (31%) wil technologische ontwikkelingen afwachten.
- Van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, vindt 79% dat eerst technologische ontwikkelingen afgewacht moeten worden voordat we op grote schaal zonne- en windenergie gaan opwekken. Dat is aanzienlijk meer dan bij de andere inwoners.
- Inwoners die **al bezig zijn** met energietransitie, zijn de grootste voorstanders van zo snel mogelijk aan de slag gaan: 62%. En 22% vindt dat eerst gewacht moet worden op technologische ontwikkelingen.

6.4 Zonnepanelen en zonneparken

Figuur 22: Stelling over grote of kleine zonneparken

Figuur 23: Stelling over zonneparken dichtbij de bebouwde kom

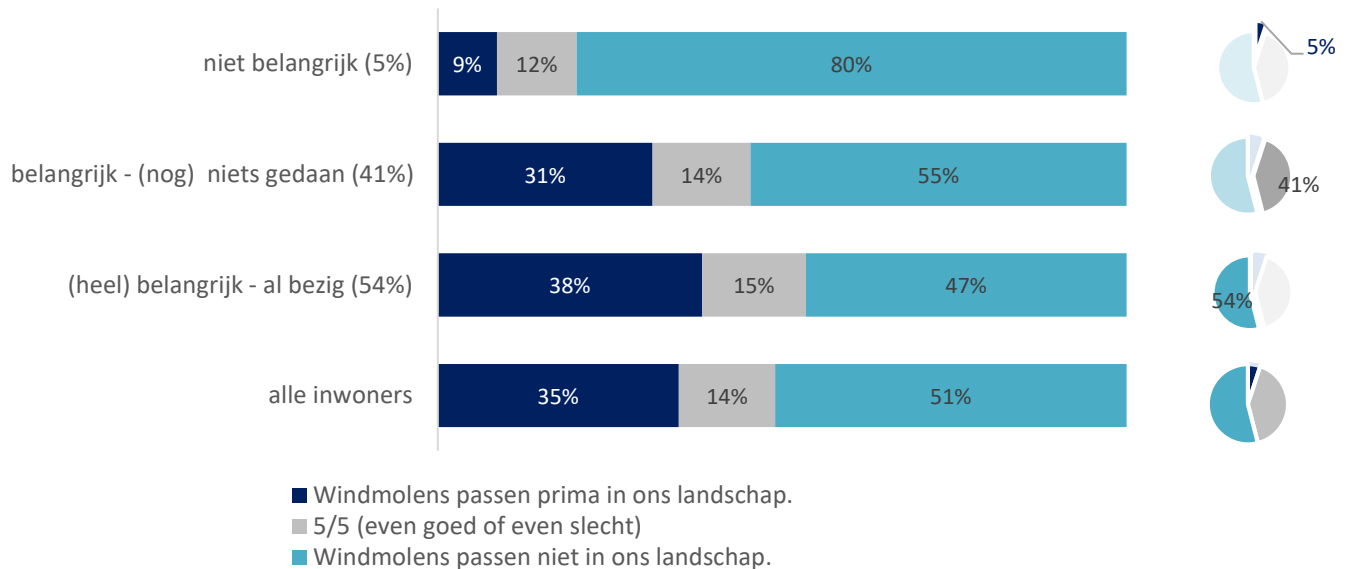
Conclusies

- Over of zonnepanelen het beste in een cluster of solitair geplaatst moeten worden, zijn de meningen in alle inwonersgroepen verdeeld en de wijze waarop ze verdeeld zijn is vrijwel gelijk (figuur 22).
- Er is een vrij grote 'middengroep' met antwoord 5/5. Deze inwoners spreken zich niet uit. Een mogelijke verklaring is dat zij überhaupt geen zonneparken willen, aangezien de meeste inwoners het liefst zonnepanelen zien op daken van woningen en gebouwen. Van de inwoners die zich wel

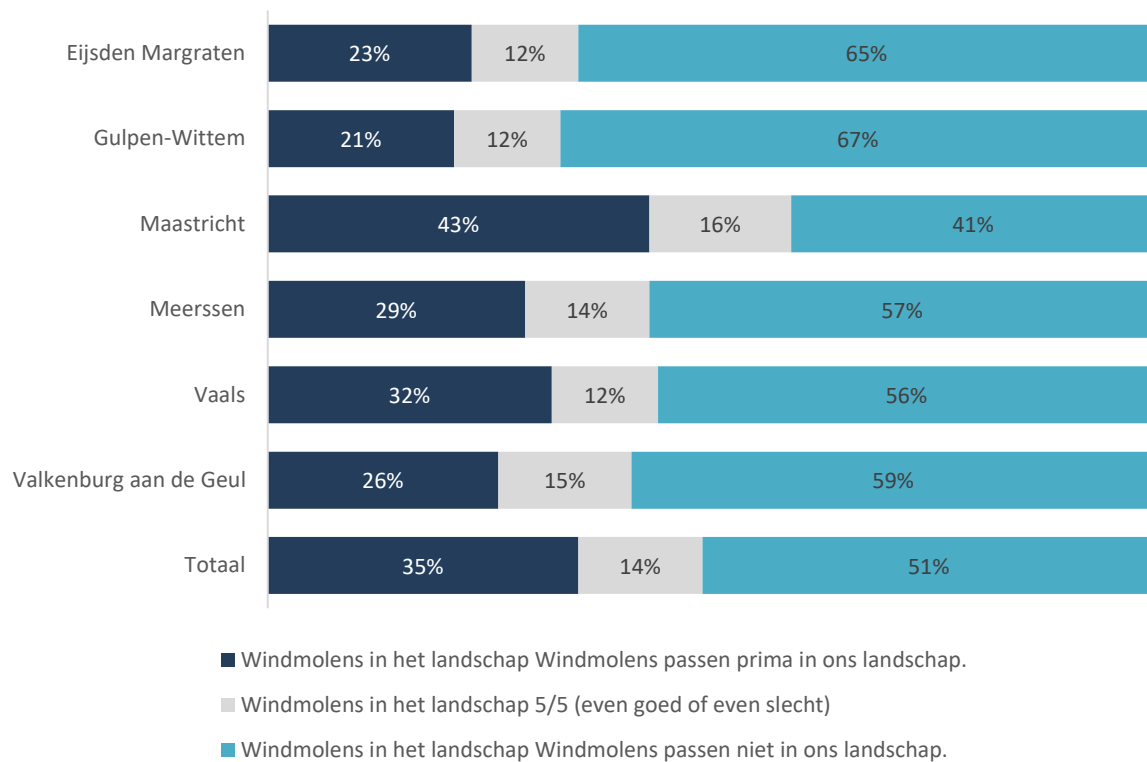
uitspreken, zijn over het geheel genomen iets meer inwoners voor solitair dan voor clusters in zonneparken (figuur 22).

- Eerder zagen we dat zonnepanelen door een groot deel van de inwoners worden gesteund, maar een grote groep inwoners wil ze niet in het landschap (zie paragraaf 5.2). Uit de resultaten van de totale rapportage weten we dat de meeste inwoners daken van huizen, bedrijven en andere (overheids)gebouwen een goede plek vinden voor zonnepanelen.
- Er is ook gevraagd naar zonneparken en dan geeft een meerderheid van 61% van alle inwoners aan deze parken *verstoopt in het landschap* moeten zijn, niet zichtbaar (niet in de figuur). De 3 inwonersgroepen verschillen hierin nauwelijks van mening.
- Van alle inwoners vinden ongeveer evenveel mensen dat een zonnepark wel direct naast de bebouwde kom kan komen te liggen of dat dit juist niet kan (figuur 23). Eén op de vijf inwoners doet hier geen uitspraak over (20%). Inwoners die energietransitie **(heel) belangrijk vinden en al bezig zijn** stemmen vaker voor *kan prima* (44%) dan voor *kan niet* (37%). Bij de inwoners die energietransitie **belangrijk vinden, maar (nog) niets doen** ligt dat ongeveer andersom: 34% *kan prima* en 46% *kan niet*. Inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden zijn nog wat meer uitsproken voorstander van *kan niet*: 12% *kan prima* en 61% *kan niet*.
- Bij de keuze van de plek voor een zonnepark is *hoe het landschap eruit gaat zien* voor de meerderheid van alle inwoners (57% van alle inwoners) het belangrijkste, in vergelijking met dat het *de inwoners zo min mogelijk geld kost* (niet in de figuur). Bij de beide groepen inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden, zegt meer dan helft dat *hoe het landschap eruit gaat zien* het belangrijkste is (54% en 62%). Bij de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, is dit met 36% lager (niet in figuur).

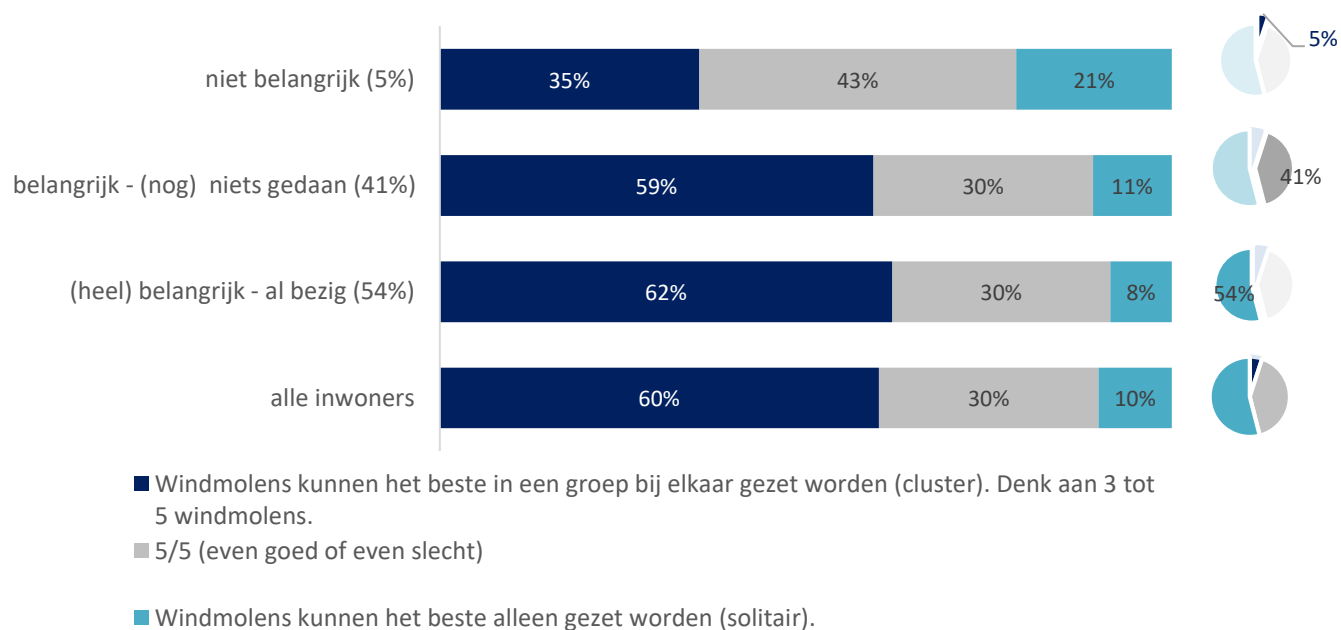
6.5 Windmolens

Figuur 24: Stelling windmolens in het landschap

Figuur 25: Stelling windmolens in het landschap totale regio en per gemeente

Figuur 26: Stelling aantal windmolens

Conclusies

- Van alle inwoners vindt de helft, 51% dat windmolens niet in ons landschap passen; 35% vindt dat ze prima passen en 14% heeft zich niet uitgesproken. Van de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, vindt 80% dat windmolens **niet** passen in ons landschap (figuur 24).
- Inwoners van de gemeente Maastricht hebben de minste weerstand: 41% vindt windmolens niet passen in het landschap. Bij de Heuvellandgemeenten is de weerstand duidelijk groter. Deze varieert het tussen 56% (Vaals) en 67% (Gulpen-Wittem) (figuur 25).
- De meerderheid van 65% van alle inwoners geeft aan dat windmolens op landbouwgrond kunnen, maar alleen als die grond gebruikt kan blijven worden voor de landbouw (niet in figuur). De 3 inwonersgroepen verschillen hierin nauwelijks van mening.
- Van alle inwoners vindt 60% dat windmolens het beste in een groep van 3-5 windmolens bij elkaar gezet kunnen worden; 10% vindt dat ze het beste alleen geplaatst worden. De andere 30% spreekt zich niet uit (figuur 26). Dit is een grote groep die zich niet uitspreekt. Een mogelijke verklaring is dat deze inwoners überhaupt geen windmolens wensen, in lijn met de aantallen inwoners die aangegeven dat ze 'nergens' windmolens willen (zie hoofdstuk 4).
- Van alle inwoners vindt 82% dat windmolens prima op een bedrijventerrein geplaatst kunnen worden. Dit is lager bij de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden (58%). De middengroep die zich niet uitspreekt over windmolens in relatie tot bedrijventerreinen is met 25% aanzienlijk groter bij de mensen die energietransitie **niet belangrijk** vinden dan bij de 2 andere groepen (12% en 11%) (niet in figuur).
- Bij de keuze van de plek voor windmolens is *hoe het landschap eruit gaat zien* voor de meerderheid van alle inwoners (59%) het belangrijkste, in vergelijking met dat het *de inwoners zo min mogelijk geld kost* (niet in de figuur). Bij de beide groepen inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden, zeggen 56% (nog niet bezig) en 62% (wel bezig) dat *hoe het landschap eruit gaat zien* het belangrijkste is. Bij de inwoners die energietransitie **niet belangrijk** vinden, is dit met 37% lager (niet in figuur).
- Van alle inwoners doet ruim 1 op de 5 (22%) geen uitspraak over wat zij het belangrijkste vinden over de keuze van een plek voor windmolens (antwoord 5/5). In combinatie met de uitkomst dat de helft van inwoners windmolens niet in ons landschap vinden passen en 30% nergens windmolens wil, is het aannemelijk dat deze middengroep de stellingen over *de plek kiezen* even slecht vindt. De 3 inwonersgroepen verschillen hierin weinig van mening. In de beide andere groepen inwoners die energietransitie **belangrijk** vinden is 1 op 5 beide stellingen over het kiezen van de plek voor windmolens even goed of slecht vindt (beide 22%). Bij de groep die energietransitie niet belangrijk vindt is dat 1 op 3 (31%). Dat betekent dat ook bij de voorstanders van duurzame energie veel inwoners zijn die tegen windmolens zijn.